

Notulen

**Algemene Vergadering van Aandeelhouders ABN AMRO Bank N.V.
19 April 2023**

**Hoofdkantoor ABN AMRO, Gustav Mahlerlaan 10, Amsterdam
14.00 – 17.30 uur**

(Deze notulen zijn een zakelijke weergave van de inhoud van de vergadering)

1 Opening en mededelingen

De voorzitter

Beste dames en heren, het is al over tweeën en iedereen die mijn grote hang naar punctualiteit kent, weet dat dat eigenlijk niet kan want er staat dat we om twee uur beginnen. Dus ik zet de klok gewoon vijf minuten terug. Ik heet u van harte welkom, alle aandeelhouders, certificaathouders en ik open de vergadering. We zijn blij dat u in zo'n grote getale bent opgekomen voor deze aandeelhoudersvergadering en we hopen dat we er een goede vergadering van maken. Namens onszelf, ABN AMRO, en namens de Raad van Commissarissen kan ik u mededelen dat de voltallige raad aanwezig is. Allereerst links van mij Arjen Dorland, de vicevoorzitter van de Raad en voorzitter van de Remuneration Committee, Sarah Russell als voorzitter van de Audit Committee, Anna Storåkers als voorzitter van de Risk and Capital Committee, Mariken Tannemaat, daarachter Michiel Lap en Laetitia Griffith, recht achter mij, en ikzelf, Tom de Swaan, als voorzitter van de Raad van Commissarissen. Namens de Executive Board zijn de volgende bestuursleden aanwezig, overigens een deel op het podium en een deel in de zaal op de eerste rij: Robert Swaak, u allen bekend, Lars Kramer, de CFO, Tanja Cuppen, de Chief Risk Officer, Carsten Bittner, daar op de eerste rij, Chief Innovation and Technology Officer, Dan Dörner, Chief Commercial Officer, Corporate Banking, Choy Van der Hooft, Chief Commercial Officer Wealth Management en Annerie Vreugdenhil, Chief Commercial Officer Personal and Business Banking. Als secretaris van deze vergadering treedt op Hanneke Dorsman, General Counsel and Company Secretary. Wouter Devriendt, het voorgestelde nieuwe lid van de Raad van Commissarissen, is aanwezig ter introductie en Ferdinand Vaandrager, hier op de eerste rij, voorgesteld als CFO en lid van de Executive Board op interimbasis, is ook aanwezig. Namens EY is aanwezig Bernard Roeders en namens de Raad van Medewerkers is Arlene Bosman, de voorzitter van de Raad van Medewerkers, aanwezig. Notaris Bart Jan Kuck van Zuidbroek Notarissen is aanwezig om tijdens deze vergadering toezicht te houden op het correcte verloop van de stemmingen.

Graag vraag ik uw aandacht voor een aantal mededelingen van huishoudelijke aard. Aandeelhouders en certificaathouders wonen deze Algemene Vergadering fysiek of virtueel bij en daarnaast was het mogelijk om stemrecht uit te oefenen via elektronische of schriftelijke volmacht. De vergadering is zoals u hoort in het Nederlands. Zoals gebruikelijk zendt ABN AMRO deze vergadering rechtstreeks via een webcast op de website uit, zowel in het Nederlands als het Engels. Van de hele vergadering wordt een geluidsopname gemaakt ten behoeve van het opmaken van de notulen en deze notulen zullen uiterlijk vanaf 18 juli aanstaande gedurende drie maanden beschikbaar zijn voor commentaar op ABN AMRO's website. De notulen worden daarna overeenkomstig de statuten vastgesteld, ondertekend door de secretaris en mijzelf.

Ik constateer dat de aandeelhouders en certificaathouders overeenkomstig de wet en de statuten zijn opgeroepen, dat de vergadering dus rechtsgeldige besluiten kan nemen en dat de aandeel- en certificaathouders geen voorstellen ter behandeling in deze vergadering hebben ingediend.

Dan geef ik nu een korte toelichting op de gang van zaken tijdens de vergadering. U heeft de agenda in de convocatie kunnen lezen en sommige agendapunten bestaan uit meerdere onderdelen, zoals bijvoorbeeld agendapunt 2. Dat bestaat namelijk uit de punten 2(a) tot en met 2(h) van Hendrik. Het is mijn bedoeling om eerst zoveel mogelijk alle onderdelen en presentaties behorende bij een afzonderlijk agendapunt achter elkaar te behandelen en aan het einde van die presentaties zullen we de vragen beantwoorden die betrekking hebben op het geheel van die presentaties en dus op het geheel van dat agendapunt. Op agendapunt 2 zal dat in ieder geval het geval zijn na de presentatie van Ernst & Young. Aangezien agendapunt 2(f) ter adviserende stemming aan u wordt voorgelegd, zal voorafgaand hiervoor ook al de gelegenheid worden gegeven vragen te stellen voor zover deze betrekking hebben op het bezoldigingsverslag over 2022. Wij denken dat u daarmee een goed en volledig overzicht zult hebben. We willen alle aandeelhouders en certificaathouders zoals gebruikelijk in de

gelegenheid stellen de vergadering te volgen en actief aan de vergadering deel te nemen. Bij de beantwoording van vragen per agendapunt zullen wij eerst de vragen die wij vooraf hebben ontvangen beantwoorden. Vervolgens zullen we de vragen per agendapunt beantwoorden die door de deelnemers in deze vergadering zijn gesteld via de live chat en in de zaal. Als u gedurende de vergadering vragen wilt stellen via de live chat, stel deze gerust. Wij vragen u dat in ieder geval zo snel mogelijk te doen bij de aanvang van het relevante agendapunt en uiteraard kunt u de vragen al eerder stellen. Meer algemeen gestelde vragen zullen wij zo veel als mogelijk bij de rondvraag laten terugkomen. En we willen zoals altijd ook alle deelnemers in staat stellen hun vraag te stellen. Tegelijkertijd moeten we een tijdschema in de gaten houden. Om iedereen een kans te geven verzoeken wij u daarom maximaal drie vragen per agendapunt te stellen tijdens de vergadering. U heeft gedurende de hele vergadering de kans en de mogelijkheid om uw stem uit te brengen en zoals u ziet, ik weet niet precies waar u dat ziet, maar dat kunt u blijkbaar ergens zien, is de stemming op dit moment al geopend. Stemming zal mogelijk blijven tot sluiting van agendapunt 10. Dat is het laatste agendapunt dat ter stemming wordt voorgelegd en daarna zullen de stemuitslagen bekend worden gemaakt. Tot zover dames en heren, geachte aandeel- en certificaathouders, de punten van huishoudelijke aard.

Maar voordat ik het woord geef aan Robert voor het verslag van de Executive Board wil ik graag even stilstaan bij een aantal actuele zaken. 2022, en ik vertel u niets nieuws, was wederom, net zoals de voorgaande jaren die gekenmerkt waren door covid, wederom een zeer tumultueus jaar. De oorlog in Oekraïne duurt nog steeds voort, met veel humanitair leed als gevolg. De coronapandemie is inmiddels officieel voorbij en we hopen en bidden dat het zo zal blijven, maar onze economie wordt geconfronteerd met fors hogere energieprijzen en hoge inflatie. Gelukkig zijn zowel de Europese, maar ook de Nederlandse economie veerkrachtig gebleken en meer veerkrachtig dan verwacht werd. Maar we verwachten wel in de loop van dit jaar, daar zijn we ook niet de enige in, een wat tragere groei van de economie en blijven voorzichtig wat betreft de effecten van de inflatie op langere termijn. Bij de recente onrust op de financiële markten naar aanleiding van specifieke problemen bij een aantal banken, en met name dan regionale banken in de Verenigde Staten en bij één bank in Zwitserland, hebben, vinden wij, de toezichthouders voortvarend en adequaat opgetreden. Het is goed om te zien dat de Europese banken met significant betere kapitaalposities en conservatief liquiditeitsmanagement er goed voor lijken te staan. En het lijkt ook dat de rust inmiddels weer enigszins is teruggekeerd. Famous last words: maar uiteraard blijven we de ontwikkelingen nauwlettend volgen.

We realiseren ons dat met name de voortdurend hoge inflatie zijn sporen trekt in de maatschappij en impact heeft op onze klanten en dus ook u. Daarnaast zijn we ons ook zeer bewust van de duurzaamheidsuitdagingen waar wij als maatschappij voor staan, met name op het gebied van klimaat en de rol die wij als bank hierin kunnen en willen spelen. Bij agendapunt 2 zullen we uitgebreid terugkomen op zowel het klimaat als onze sociale betrokkenheid. Onze mensen, en dat wil ik zeer sterk onderstrepen, spelen een cruciale rol om in zeker deze onrustige tijden onze klanten zo goed mogelijk te bedienen. Niet alleen de maatschappij, maar ook onze bank is aan verandering onderhevig. Dat brengt voor onze medewerkers de nodige uitdagingen met zich mee. En ik ben ervan overtuigd dat de voorzitter van de Raad van Medewerkers daarop terug zal komen en Robert ook. Ondanks deze soms moeilijke omstandigheden blijven ze zich, en daar ben ik zeer dankbaar voor, voluit inzetten voor onze klanten en daarom wil ik hen mede namens mijn collega's in de Raad van Commissarissen zeer hartelijk bedanken.

Dat was wat betreft mijn introductie en wat betreft agendapunt 1 van de vergadering en gaan wij over dames en heren naar agendapunt 2(a), het bespreken van het verslag van de Executive Board en ik geef daarvoor gaarne het woord aan mijn rechterbuurman Robert Swaak om het verslag van de Executive Board te bespreken.

2. Geïntegreerd jaarverslag en corporate governance

2.a Verslag van de Executive Board over 2022 (ter bespreking)

De heer Swaak

Dank je wel Tom en goedemiddag allemaal. Namens de Executive Board zal ik een toelichting geven op de activiteiten en ook de resultaten van het afgelopen jaar, nadat mijn microfoon is aangezet, met dank.

Als we kijken naar de belangrijkste ontwikkelingen 2022, en de voorzitter Tom zei het al, de wereld is het afgelopen jaar enorm veranderd. Begin vorig jaar toen we net die covid-pandemie achter ons begonnen te laten, werden we opgeschrikt door die vreselijke oorlog in Oekraïne. En die oorlog en de daarmee gepaard gaande verschrikkingen, die duurt almaar voort. En ik herhaal het toch nog maar een keer, ook in deze vergadering, onze gedachten blijven uitgaan naar allen die door deze oorlog zijn getroffen. De directe blootstelling van ABN AMRO aan Rusland was zeer beperkt. Tweede orde-effecten zoals we dat noemen, zoals hogere energie- en voedselprijzen, sancties op de handel met Rusland en zorgen over cybersecurity hebben het afgelopen jaar wel degelijk hun sporen getrokken in de maatschappij en in de economie. En als bank opereren wij in een wereld waarin deze geopolitieke, economische en klimaatontwikkelingen en de nasleep van de pandemie niet los van elkaar kunnen worden gezien. Maar ook het afgelopen jaar weer hebben we ons blijvend gericht op prioriteiten die ik eerder met u heb gedeeld: de uitvoering van onze strategie, onze license to operate en onze cultuur. De ontwikkelingen in het afgelopen jaar benadrukken dat wij in 2020 de juiste strategische keuzes hebben gemaakt, waaronder de verbetering van het risicoprofiel van de bank door de afbouw van het niet-kerneel van de zakelijke bank. De bank is getransformeerd in drie klantenunits, een ingrijpende operatie, en Tom zei het ook al, ook voor onze collega's. In een moeilijke omgeving hebben alle klantenunits betere resultaten geboekt. Duurzaamheid, een veel besproken onderwerp in al haar facetten, klimaat, circulair en sociaal, raakt steeds meer geïntegreerd in de bank. We publiceerden onze klimaatstrategie en we hebben ons aangesloten bij de Net-Zero Banking Alliance. Maar ook waren we marktleider in hypotheek en hebben we ons eerste aandeleninkoopprogramma aangekondigd en afgerond. Voor een toekomstbestendige bank hebben we ook hard gewerkt aan het verder versterken van het fundament van data en van digitalisering. En daarnaast hebben we vooruitgang geboekt met onze AML remediation programma's, onze herstelwerkzaamheden. We blijven gefocust op onze rol als poortwachter in het afronden van de lopende herstelprogramma's. Cultuurverandering is en blijft een belangrijk prioriteit om juist de executie van onze strategie blijvend te versnellen. Voor een waardevolle en gezonde toekomst van de bank zijn cultuur, inclusief de daarbij behorende verantwoordelijkheid en verantwoordelijkheid nemen essentieel. De bank opereert vanuit een sterke positie met een helder profiel, een duidelijke strategische focus en een zeer sterke kapitaal- en liquiditeitspositie. Als we dan inzoomen op de volgende slide over de resultaten: ook daar werd duidelijk dat 2022 een forse verbetering van de winst liet zien nadat in de eerste helft van het jaar de rente-inkomsten toch nog onder druk stonden als gevolg van de negatieve rente zagen we deze in de tweede helft van het jaar stijgen en daarnaast zagen we ook de provisie-inkomsten toenemen. De kosten bleven het afgelopen jaar onder controle en we hebben onze kostendoelstelling dan ook in 2022 behaald ondanks de hoge kosten voor het bestrijden van de financiële criminaliteit en inflatie. De kredietvoorzieningen waren zeer laag, ondanks de toenemende onzekerheid rond de economie en dit alles resulteerde in een sterk verbeterd rendement op het eigen vermogen van bijna negen procent (9%). We zijn en blijven een sterk gekapitaliseerde bank met een forse liquiditeitsbuffer die economische tegenwind goed kan opvangen. Over 2022 stellen we een dividend voor van in totaal negenennegentig cent (€ 0,99) per aandeel. Daarnaast hebben we in februari wederom een programma voor de inkoop van aandelen aangekondigd en dit programma is volgende week afgerond.

Ook op onze niet-financiële doelstellingen hebben we vooruitgang geboekt. Het marktaandeel in nieuwe hypotheek steeg van zestien procent (16%) naar zeventien procent (17%). En als we vervolgens kijken naar die

eerder genoemde digitalisering van belangrijkste processen binnen de bank, dan zijn we goed op weg naar onze doelstelling van negentig procent (90%). Op dit moment is twee derde van onze processen al wat men noemt straight-through processing. In het afgelopen jaar had de transformatie impact op onze NPS en medewerkersbetrokkenheidscores en die impact was zeker te merken. Nu we steeds meer een persoonlijke bank worden in een digitaal tijdperk, blijft de digitale ervaring naast de expertise het meest gewaardeerde element van onze dienstverlening voor onze klanten. Onze relationele NPS voor hypotheek en sme's wordt nog steeds beïnvloed door het sentiment rond de sluiting van kantoren en in mindere mate tariefverhogingen en het algemeen sentiment. We streven en we blijven streven naar een verdere verhoging van de Net Promoter Score en de medewerkersbetrokkenheid in de komende jaren. Diversiteit, het is en blijft een belangrijk strategisch onderwerp. We willen dat onze mensen een afspiegeling zijn van de maatschappij en dat iedereen zich vrij voelt om zich uit te spreken. Het is belangrijk voor onze klanten. Het is belangrijk voor onze mensen en het stelt ons in staat om talenten aan te trekken, maar vooral ook talenten aan ons te binden. Het aantal vrouwen in onze subtop, ons strategisch doel, is in 2022 gestegen van dertig procent (30%) naar eenendertig procent (31%) en later kom ik terug op de flinke stijging van het sustainable asset volume, zoals wij dat ook uitdrukken.

Als we naar voren kijken naar het inmiddels dan lopende jaar, Tom zei het al, dan is het wat rustiger geworden op de financiële markten na een paar behoorlijk turbulente weken afgelopen maand. De ontwikkelingen van de afgelopen periode benadrukken het belang van vertrouwen in banken. We realiseren ons dit terdege en werken er iedere dag hard aan om die toekomstbestendige bank te zijn die dat vertrouwen van de maatschappij ook verdient. In het komende jaar zullen we een Chief Operating Officer benoemen die verantwoordelijk zal zijn voor de operationele prestaties en de uitvoering van de strategie verder te versterken en de transformatie te versnellen. En uiteraard zullen we ons het komende jaar blijven focussen op het uitvoeren van die strategie die ik eerder noemde, waaronder verdere groei in de focussegmenten. Daarnaast is het, zoals al net benoemd, belangrijk om de NPS, klanttevredenheid, en de betrokkenheid van onze medewerkers te blijven verbeteren. Onze discipline ten aanzien van kosten zal ook dit jaar, 2023, belangrijk blijven.

Ter afsluiting: wederom een dynamisch jaar, gemarkeerd door oorlog, maar ook een jaar waarin we als bank vooruitgang hebben kunnen boeken. We willen een persoonlijke bank in die digitale tijd zijn en hebben duidelijke stappen daarin gezet. De omzet is in 2022 gestegen. De kosten inclusief risicokosten bleven onder controle. Ook ten aanzien van de niet-financiële doelstellingen boekten we dus ook wederom progressie. De betrokkenheid en expertise van onze collega's is de kern van onze dienstverlening aan onze klanten. In het afgelopen jaar, toch maar even herhaald, werden onze medewerkers opnieuw geconfronteerd met veel onzekerheid en veranderingen, zowel op professioneel gebied als op persoonlijk gebied, terwijl ze zich onophoudelijk inzetten om onze klanten op consistente wijze te blijven bedienen. Ik ben daar trots op, trots op hoe zij de belangen van onze klanten consequent vooropstellen. Toch wil ik ook even graag stilstaan bij het vertrek van Lars. U ziet het, hij heeft inmiddels een headset op, kijkt wat naar boven en dacht komt dit nog? Yes Lars, it is going to come. Lars, as our CFO in 2020, I do not know why I am starting to talk English, want hij heeft die vertaling, dus ik ga nu gewoon door in het Nederlands. Je was ook verantwoordelijk voor een belangrijk deel van de CITO-portefeuille in die overdracht die wij deden op dat moment. Je was, en eigenlijk tot op de dag van vandaag, een drijvende kracht achter de uitvoering van onze strategie. Je hebt bijgedragen aan de constructieve relaties met onze aandeelhouders, maar eigenlijk ook alle andere stakeholders. Dank voor je leiderschap. Dank voor je bijdrage. Dank voor wat je betekend hebt voor de bank. Dank je.

De heer Kramer

Much appreciated Robert. Thank you. I will follow the progress of this bank very, very closely going forward.

De heer Swaak

I would expect you to. Thanks. Ook in het afgelopen jaar, en daar wil ik dan ook heel graag beëindigen, hebben onze klanten ons het vertrouwen gegeven. Ik zei het al, wij zullen ons blijven inzetten in die wereld van

verandering om onze klanten beter te bedienen en onze klanten continu te kunnen voorzien van een betere dienstverlening. Mijn belangrijkste drijfveer, net als dat van al mijn collega's is het vertrouwen van onze klanten en de samenleving waarmaken. Dank u wel.

De voorzitter

Dank Robert. Zoals u zich zult kunnen voorstellen kom ik later ook nog terug op het vertrek van Lars, want ook één van mijn collega's vertrekt met weemoed moet ik zeggen. Dus ik kom daar aan het einde van de vergadering even op terug als dat geen bezwaar is.

2.b Duurzaamheid (ter bespreking)

De voorzitter

Dan wil ik overgaan naar punt 2(b) van de agenda. Dat is het punt duurzaamheid. Daar willen we graag veel aandacht aan besteden omdat we het zeer belangrijk vinden, want duurzaamheid heeft in onze ogen een rechtstreekse impact op de bedrijfsvoering, dus op klanten, en de prestaties van de bank op langere termijn. Onze verantwoordelijkheid voor de toekomstige generaties is in onze ogen de kern van de purpose als bank. Die duurzaamheid zit verankerd in de strategie van de bank. De Raad van Commissarissen houdt toezicht op dat beleid en de strategie zoals vastgesteld en besproken met de Executive Board. We hebben telkenmale duurzaamheid op de agenda gezet, vragen gesteld, toezicht gehouden op de voortgang van het onderwerp. We hebben in 2022 denk ik hele belangrijke stappen gezet op dit terrein. Zo hebben we in december zoals u allemaal weet de klimaatstrategie gepubliceerd. Het plan beschrijft hoe wij een aantal van onze portefeuilles en eigen bedrijfsvoering in lijn brengen met het anderhalf procent (1,5%) scenario, met eerste tussentijdse doelen in 2025 op weg naar een net zero doel in 2050. En natuurlijk, dat realiseren we ons heel wel, is dit pas het begin. De plannen voor een aantal sectoren zullen dit jaar nog volgen en binnen zesendertig (36) maanden hebben we doelen voor ons hele leningenboek en blijven hier continu in gesprek, en dat waarderen we zeer, met onze stakeholders en reviewen onze doelen ieder jaar. En dat is ook logisch want de ontwikkelingen op dit gebied staan niet stil en gaan daarentegen snel. Ook het afgelopen jaar werden we op vele plekken over de hele wereld opnieuw geconfronteerd met de gevolgen van klimaatveranderingen. Volgens het VN-milieuprogramma liggen we momenteel op koers voor een opwarming van de aarde van twee komma acht procent (2,8%), aanzienlijk boven de doelstelling van anderhalf procent (1,5%) uit het akkoord van Parijs. Ook gaan we veel te snel door onze grondstoffen heen en verliezen we plant- en diersoorten. We zien daarnaast de uitdaging en de ongelijkheid in de maatschappij toenemen en de mensenrechten verder in het geding komen. De roep om verandering vanuit de maatschappij wordt alsmaar luider. Bedrijven krijgen steeds vaker met externe druk te maken om duurzamer te opereren, vanuit investeerders, klanten, de overheid en niet in de laatste plaats NGO's. Ook onze medewerkers worden steeds kritischer waar ze wel of niet willen werken en ik juich dat toe. Aan de andere kant biedt de transitie naar een meer duurzame samenleving en economie commerciële kansen voor duurzame oplossingen waarvoor grote investeringen vereist zullen zijn. Zo zullen huizenbezitters gestimuleerd moeten worden om mee te doen in de energietransitie en daar speelt ABN AMRO als financier van de energietransitie en als belangrijke hypotheekverlener een belangrijke rol. Ik denk dat we in de afgelopen jaren significante vooruitgang geboekt hebben op het gebied van duurzaamheid. Ongeveer veertig procent (40%) van de beleggingen van onze klanten bestaan nu uit ESG en duurzame beleggingen. Al onze hypotheekadviseurs zijn getraind om met de huiseigenaren het gesprek te voeren over verduurzaming van hun woningen. Ik heb zelf een paar van die gesprekken bijgewoond en ik garandeer u dat die gesprekken diepgaand zijn. Dat is heel goed hoe onze mensen daarmee bezig zijn. Wij helpen daarnaast bedrijven verduurzamen, onder andere met de ABN AMRO Groenbank, green bonds en sustainability-linked loans. En in de komende paar jaar zetten we een robuust en datagedreven klantproces op voor zakelijke klanten dat leidt tot een meer structureel gesprek over het verminderen van CO₂-uitstoot door die klanten. De uitstoot van klanten zal moeten passen bij de doelstellingen die wij als bank voor een sector voorzien en in lijn moeten zijn met de net-zero doelstelling in 2050. Een gedetailleerde uitleg van onze strategie, prestaties en duurzaamheidsdoelstellingen vindt u overigens in het

hoofdstuk strategie, value creation, performance en sustainability risk in het Integrated Annual Report. En gezien het belang van het onderwerp wil Robert dan graag verder een nadere toelichting geven. Dus Robert, jij hebt het woord.

De heer Swaak

Dank je wel, Tom. Je zegt terecht dat duurzaamheid in al die jaren in het hart van de strategie van de bank zit en ook in de purpose van de bank, 'Banking for better for generations to come.' En het hoeft geen enkel betoog om jezelf te realiseren dat dit al onze stakeholders raakt, onze klanten, onze medewerkers, de samenleving maar ook onze investeerders. Die strategie blijft dan ook gericht op het creëren van langetermijnwaarde voor alle stakeholders en daarbij ligt onze focus op het helpen van onze ruim vijf miljoen (5.000.000) klanten, zowel particulier als zakelijk, met verduurzamen omdat we hier veruit de grootste impact kunnen maken. Voorbeelden te over: het verduurzamen van hun vastgoed, verduurzamen van het bedrijf, de beleggingen en natuurlijk verduurzamen we dan ook onze eigen bedrijfsvoering, niet omdat daar de grootste impact zit, maar omdat het noodzakelijk is en zal blijven, omdat we op die wijze kennis en ervaring kunnen opdoen die ons weer ten goede komen op het moment dat wij de gesprekken met de klanten voeren. Op deze manier blijven wij bijdragen aan die duurzaamheidstransitie. We versnellen waar we kunnen en blijven ons richten op die bekende thema's van klimaatverandering, circulaire economie en social impact, drie pijlers van onze duurzaamheidsstrategie.

Misschien een paar hoofdzaken van het afgelopen jaar per thema. Op het gebied van klimaat, we hebben het al aangegeven, Tom gaf het al aan, hebben we veel aandacht besteed aan onze nieuwe klimaatstrategie. We geven in dit plan inzicht, inzicht in hoe we een aantal van onze portefeuilles in lijn brengen met anderhalf (1,5) graad scenario's, maar ook hoe we de transitie naar een net-zero economie in 2050 ondersteunen en bovendien hoe we zelf het goede voorbeeld geven als bank in die transitie. De belangrijkste elementen uit die strategie zijn allereerst dat we ons aangesloten hebben bij een wereldwijde groep van banken, echt heel bewust gekozen voor het moment dat we ons aansluiten bij die Net-Zero Banking Alliance. En daarmee committeren we ons als bank aan een wetenschappelijk onderbouwd CO₂-afbouwplan. We richten ons in eerste instantie op vijf sectoren, hypotheken, commercieel onroerend goed, shipping, powergeneratie en olie en gas. Bij elkaar vertegenwoordigen deze sectoren drieënzestig procent (63%) van ons leningenboek. De geselecteerde vijf sectoren bestaan uit de grootste categorie leningen in ons boek, hypotheken en commercieel real estate of uit CO₂-intensieve leningen in ons boek, olie en gas en shipping, waarbij aangetekend dat als gevolg van onze strategiewijziging in 2020 onze exposure aan die CO₂ aanzienlijk verminderd is door onder andere afscheid te nemen van de olie- en gasactiva in de Verenigde Staten. En daarmee is onze uiteindelijke exposure aan die upstreamactiviteiten van olie en gas gereduceerd tot één punt drie miljard euro (€ 1.300.000.000).

Samen met onze klanten zetten we in op het verminderen van energieverbruik, meer gebruik van hernieuwbare bronnen zoals wind- en zonne-energie, investeren in nieuwe technologieën waar in het transitieproces fossiele brandstoffen nog nodig zijn, daarmee ook zorgen dat we efficiënter kunnen opereren, dat we efficiënter omgaan met de opslag van CO₂. We scherpen onze ambitie aan voor de CO₂-intensiteit van de beleggingsportefeuille van onze klanten. We gaan meer investeren in groeiende bedrijven die uiteindelijk impact maken, onder meer via ons Sustainable Impact Fonds. We verdubbelen onze investeringen richting een miljard euro (€ 1.000.000.000). Ook stoppen we extra financiering in hernieuwbare energie en andere CO₂-reducerende technologieën. We willen dat deel van ons leningenboek laten groeien tot minimaal vier miljard euro (€ 4.000.000.000) in 2025, dus hele concrete richtpunten voor onszelf. We scherpen de doelen voor onze eigen CO₂-uitstoot aan. In 2030 moet onze eigen organisatie net zero zijn. Denk dan bijvoorbeeld aan de uitstoot van onze gebouwen, het woon-werkverkeer en de zakelijke reizen die we ondernemen en daarmee toch steeds weer het goede voorbeeld geven terwijl we daar dus ook van leren. Onze klimaatstrategie richt zich in eerste instantie op die vijf sectoren. De komende jaren bouwen we onze plannen uit naar de andere sectoren. Ook daarvoor hebben we een routekaart gemaakt. De klimaatstrategie die we hebben gepubliceerd is dus ons vertrekpunt. We weten dat we dit niet alleen kunnen en daarom blijven we samenwerken met andere stakeholders, waaronder banken, door

expertise te delen en sectoroverstijgende samenwerking te blijven zoeken en te bevorderen tussen onze klanten en andere partners. Naast onze vastbeslotenheid om bij te blijven dragen aan die net-zero economie in 2050, streven we natuurlijk ook naar een verantwoorde en vooral rechtvaardige transitie, een rechtvaardige transitie die sociaal inclusief is, met respect voor mensenrechten. En dat brengt me op het focusthema social impact. Samen met klimaatverandering zijn nu ook sociale kwesties de afgelopen jaren steeds duidelijker naar voren gekomen, eerst uiteraard met de COVID-19-pandemie, nu met hogere kosten voor onder andere levensonderhoud. Als bank hebben we de verantwoordelijkheid om waar we kunnen klanten in financiële moeilijkheden te helpen en zoveel als mogelijk toegang te blijven geven tot het financiële systeem. Het afgelopen jaar hebben de stijgende prijzen, de armoede en de financiële problemen in Nederland alleen maar doen toenemen. Onze honderdzeventien (117) budgetcoaches en schuldhulpverleners waren dit jaar dan ook extra hard nodig om klanten met potentiële geldproblemen te ondersteunen. In 2022 werkten deze budgetcoaches met meer dan zeventigduizend (70.000) huishoudens. En ik noem dat getal expliciet, want daar treden we niet zo vaak mee naar buiten, maar het is een getal wat toch aangeeft in welke mate wij met de huishoudens die onze bank raken elke dag bezig zijn. En ook hebben we ons aangesloten bij de Nationale Coalitie voor Financiële Gezondheid, samen met een andere bank en Deloitte met als doel het aantal huishoudens in Nederland met financiële zorgen te halveren. Tegelijkertijd, en dat kunnen we niet ontkennen, digitaliseert die samenleving in een enorm snel tempo. En niet iedereen kan daar even goed in meekomen. Ik denk dat we ons dat allemaal realiseren. Vorig jaar bleven onze negentig (90) financiële zorgcoaches helpen mensen die digitaal bankieren lastig vinden ook toegang te blijven geven tot de systemen. Mensen die beperkingen hebben werden door onze coaches geholpen. Ze zorgen ervoor dat die beide groepen toegang blijven houden tot bankdiensten en dat is met name relevant omdat we uiteindelijk ook over moesten gaan tot sluitingen van een aantal ABN AMRO-vestigingen het afgelopen jaar. Dit jaar zijn we voornemens om door te groeien tot honderdvijftig (150) financiële zorgcoaches. Bij het ondersteunen van in totaal zo'n tachtigduizend (80.000) klanten werken we ook veel samen met verschillende organisaties.

Aan de zakelijke kant hebben we stappen gezet op het gebied van mensenrechten. We hebben verschillende onderdelen van onze klant- en kredietacceptatie, due diligence procedures versterkt voor bedrijven en uitzendbureaus die met arbeidsmigranten werken, onder andere door een certificatie te eisen en additioneel onderzoek te doen. En hierbij gaat het dan om kwesties als eerlijke beloning, fatsoenlijke werk- en leefomstandigheden onder kwetsbare arbeidsmigranten in Nederland. Ook op het gebied van diversity inclusion was het een bewogen jaar. Als bank met miljoenen klanten vinden we dat ABN AMRO die diversiteit moet blijven weerspiegelen om ons dichterbij onze klanten te houden. En diversiteit leidt uiteindelijk tot effectievere besluitvorming. Dat weten we ook al jaren. In de afgelopen vijf jaar hebben we bijvoorbeeld negentachtig (89) voormalige vluchtelingen fulltime aangenomen via ons Reboot-programma en we hebben vorig jaar excuses aangeboden voor onze historische betrokkenheid bij slavernij.

Als laatste focusthema informeer ik u graag nog over onze activiteiten op het gebied van die circulaire economie die toch zo belangrijk is om die duurzaamheidstransitie in stand te houden. Sinds 2019 hebben we leningen verstrekt voor bijna honderdnegentig (190) circulaire initiatieven en die helpen de druk op vaak schaarse natuurlijke hulpbronnen te verminderen. In totaal hebben we meer dan één komma zeven miljard euro (€ 1.700.000.000) miljard toegezegd voor circulaire financieringen en het is onze doelstelling om drie en een half miljard euro (€ 3.500.000.000) in 2024 te halen. In 2022 hebben we vijfhonderdentwaalf miljoen euro (€ 512.000.000) aan financieringen verstrekt tegen driehonderdzesenzeventig miljoen euro (€ 376.000.000) het jaar daarvoor. Dus die stijgende lijn blijft er dan ook in.

De vraag naar circulaire deals groeit de laatste jaren gestaag. Dat is ook niet zo verbazingwekkend. In 2022 heeft de Nederlandse overheid de circulaire economie opgenomen in de groenregeling, een besluit dat ook kansen kan creëren voor meer financiering via de ABN-AMRO Groenbank. Om ons doel te bereiken moedigen we ook leasing en producten as a service financieringen aan die de houdbaarheid van een product kunnen

verlengen en verspilling kunnen verminderen. We hebben nu de E benoemd, environment. We hebben de S benoemd. Ik wil het graag toch kort hebben over G, de G van governance, want een sterk bestuur is essentieel voor het succes voor de benadering van duurzaamheid. Wij willen in ieder geval ervoor zorgen dat bij alle besluitvorming binnen de bank rekening gehouden wordt met onze duurzaamheidsdoelstellingen. We hebben een Sustainability Centre of Excellence opgericht onder leiding van onze nieuwe Chief Sustainability Officer Solange Rouschop mede om toezicht te houden op de implementatie van onze duurzaamheidsstrategie. Vorig jaar heeft de Executive Board de Group Sustainability Committee opgericht met vertegenwoordigers van alle relevante afdelingen. Dit comité staat de Executive Board bij en ondersteunt bij de uitvoering van zijn taken met betrekking tot onze duurzame strategie. En sinds 30 januari jongstleden heeft ABN AMRO een Future Generations Board waarmee we de belangen van onze toekomstige generaties zwaarder mee laten wegen in besluitvorming en in de purpose van onze bank, banking for better for generations to come.

Kortom, een duidelijke strategie en doelstellingen en we weten waar we de impact kunnen en moeten maken voor onze duurzame samenleving. En we doen dat niet alleen met onze stakeholders, onze collega's, onze klanten, de maatschappij maar voor u ook met u als onze investeerders. Dank u wel.

De voorzitter

Dank je Robert, een interessante en nadere toelichting. Dames en heren, beste aandeelhouders, we gaan over naar het verslag van de Raad van Commissarissen, punt 2 (c) van de agenda.

2.c Verslag van de Raad van Commissarissen over 2022 (ter bespreking)

De voorzitter

Dit verslag is opgenomen vanzelfsprekend in het jaarverslag van 2022 en u ziet een uitermate charmante foto achter mij. Ik zal een korte toelichting erop geven. Belangrijke aandachtspunten voor onze raad zijn vanzelfsprekend organische en niet-organische groei, executie van de strategie zoals die geformuleerd is in november 2020, het klimaatplan, we hebben er al uitgebreid over gerapporteerd, informatierisico en in het bijzonder cyberisico's en data governance en architectuur. Een ander belangrijk onderwerp in 2022 voor onze raad en uiteraard ook voor de Executive Board was wederom het risk management foundation plan. We kregen elke kwartaal een update over de uitvoering van dit plan en we hebben intensief gemonitord hoe één en ander in zijn werk gaat.

Robert heeft er ook al aan gerefereerd, we besteden veel aandacht aan cultuur en gedrag binnen de organisatie, want wij zijn van mening dat dat een heel belangrijk onderdeel is van de executie van de strategie. We hebben een cultuurveranderplan en in dit plan is een integrale aanpak ontwikkeld met als doel de executiekracht van de bank te versterken en verantwoord risico te nemen, dat er een goede afweging is tussen risico's en opbrengsten en dat we niet overexposures krijgen. Voortgang omtrent de implementatie van het cultuurveranderplan bespraken we elk kwartaal. En we bespraken ook elke kwartaal de voortgang van de strategie. Belangrijke elementen die door onze raad zijn besproken en gechallenged zijn, want dat is het buzzwoord tegenwoordig, capaciteit, verloop, omscholing en outsourcing van medewerkers omdat medewerkers, zoals we al een paar keer onderstreept hebben, van groot belang zijn voor de succesvolle uitvoering van de strategie. Andere onderwerpen op de agenda waren informatiebeveiliging en fraudemanagement. En om de governance rondom cybersecurity en IT te versterken is in de gehele organisatie de security en platformcommissie door de ExBo opgezet. Wij zien namelijk dat fraude in de financiële sector, ook in de ontwikkeling van artificial intelligence en dergelijke, potentieel sterk toeneemt en het heel belangrijk is om daar bovenop te blijven zitten.

De drie CCO's, Wealth Management, Personal and Business Banking en Corporate Banking gaven de Raad van Commissarissen ieder kwartaal een update van het wel en wee van hun deel van de bank, met een focus op

dilemma's en uitdagingen die spelen in deze cliëntenunits. Klantentevredenheid, met een on-Nederlands woord NPS genoemd, en zorgplicht jegens klanten waren hierbij belangrijke thema's voor onze raad. En zoals altijd stond risk management hoog op de agenda en in de updates hierover is adequaat en effectief risicomanagement besproken met de Executive Board en met name met de Chief Risk Officer.

De klimaatstrategie, zoals ik al gezegd heb, werd aangekondigd in december en was een belangrijk onderdeel van de bespreking in de Raad van Commissarissen. En in elke fase zijn we nauw betrokken geweest bij alle onderdelen van de klimaatstrategie, waarmee met name klimaatdoelen en commerciële plannen voor bijvoorbeeld commercieel onroerend goed, nieuwe energie, vermogensproducten, scheepvaart en hypotheek zijn besproken. Andere belangrijke onderdelen op dit gebied waren CO₂-uitstoot van de bankportfolio en de energietransitie. En we benadrukten, we hebben ook uitgebreid gesproken over het belang van nieuwe wet- en regelgeving om de bank in staat te stellen de doelen van de klimaatstrategie te halen.

De vier commissies van de Raad van Commissarissen, namelijk de Audit Commissie, de Risk en Capital Commissie, de Selectie- en Nominatiecommissie en de Remuneratiecommissie bespraken eveneens uiteenlopende zaken, onder andere ter voorbereiding op de vergadering en besluitvorming van de Raad van Commissarissen. Naast intensieve besprekingen over de ontwikkeling van de financiële resultaten, de kwartaalrapporten en het jaarverslag, besprak de Audit Commissie onder andere belangrijke auditonderwerpen gerapporteerd door de internal auditor en de externe accountant. Bankbrede risicorapportages en de funding en kapitaaleisen waren belangrijke onderdelen voor de Risk and Capital commissie. En daarnaast werd de Risk and Capital commissie ook frequent op de hoogte gehouden, door de afdeling detecting financial crime over de voortgang op het gebied van anti-moneylaundering herstelprogramma's. De Selectie- en Nominatiecommissie heeft de raad geadviseerd over de werving, selectie en benoeming van de nieuwe CITO Carsten Bittner en de invulling van de vacature door het vertrek van Lars Kramer. Onder agendapunt 7 bespreken we dit verder. Ook de wijzigingen in de bezetting van de andere bestuursposities stond op de agenda en daarnaast heeft deze commissie zich bezighouden met de opvolgingsplannen en talent- en leiderschapontwikkeling en ook met de versimpeling van ABN AMRO's organisatie- en managementstructuur. De Remuneratiecommissie onder leiding van Arjen adviseerde de Raad van Commissarissen over de remuneratie van de nieuwe leden van de Executive Board en daarnaast bespraken zij ook de Cao-onderhandelingen, waarbij het aanbieden van een goede remuneratie aan de medewerkers in tijden van hoge inflatie versus de kostendoelstellingen van de bank een belangrijk discussiepunt was voor de commissie.

Met diverse stakeholders is gedurende het jaar actief contact geweest vanuit de Raad van Commissarissen, waaronder De Nederlandsche Bank, vanzelfsprekend de Europese Centrale Bank, de AFM, maar ook met STAK, ABN AMRO en NLF1. En tot zover mijn toelichting op het werk van de Raad van Commissarissen.

2.d Presentatie van de Raad van Medewerkers (ter bespreking)

De voorzitter

Dames en heren, we gaan over naar punt 2(d), presentatie van de Raad van Medewerkers. Daarvoor geef ik graag het woord aan Arlene Bosman, de voorzitter van de Raad van Medewerkers.

Mevrouw Bosman

Geachte aanwezigen, het afgelopen jaar is er veel beweging geweest binnen ons personeelsbestand. Meer dan achtduizend (8000) collega's gingen door een reorganisatie. De meesten bleven gewoon in dienst, maar hun werk of plek in de organisatie veranderde als gevolg van het nieuwe bedieningsmodel. Als gevolg van het aanpassen van de structuur lag de focus vorig jaar met name op processen. Nu moet het gaan lopen en de OR heeft een belangrijke rol om te toetsen of de nieuwe structuur werkt en de collega's er goed in kunnen werken. Misschien is dit nog wel een belangrijkere taak dan adviseren over de structuur zelf. De proof of the pudding is in

the eating. Met andere woorden de praktijk zal het leren. Een aantal collega's heeft de bank wel verlaten. Sommigen niet vrijwillig, omdat we onze kosten willen verlagen en werkzaamheden efficiënter maken of juist helemaal niet meer doen, anderen uit eigen beweging. De verhitte arbeidsmarkt heeft duidelijk invloed gehad. Na een rustige periode tijdens de coronacrisis hebben nu relatief veel collega's besloten hun carrière elders voort te zetten. De druk op het voldoen aan de maatschappelijke verwachtingen ten aanzien van de klantdossiers en het tegengaan van witwassen heeft gezorgd voor stevige concurrentie tussen banken om een beperkt aantal beschikbare analisten. We hebben mensen uit alle lagen van de organisatie zien vertrekken. Het is natuurlijk normaal dat mensen nu en dan van werkgever wisselen, maar veel verloop doet iets met de mensen die achterblijven. Het geeft onrust, zeker ook als het mensen zijn wat hoger in de organisatie. Als centrale ondernemingsraad maken wij ons zorgen over de impact van deze veranderingen op onze medewerkers. Wij hebben de verantwoordelijkheid om hun belangen te behartigen en om ervoor te zorgen dat zij zich gesteund en gewaardeerd voelen. Het is belangrijk dat de bank blijft investeren in de ontwikkeling en het welzijn van onze medewerkers, zodat zij zich optimaal kunnen blijven inzetten voor de groei en het succes van onze organisatie. U had het mogelijk in de gaten, of misschien ook wel niet, de laatste drie door mij uitgesproken zinnen zijn geschreven door ChatGPT. Wellicht is nog niet voor iedereen bekend wat ChatGPT is, dus ik zal het uitleggen in eenvoudige taal. ChatGPT is eigenlijk een computerprogramma dat in staat is om mensachtige antwoorden te genereren op basis van wat het heeft geleerd van menselijke communicatie. Het is getraind op enorme hoeveelheden tekst, zodat het antwoorden kan geven op vragen, teksten kan schrijven en zelfs kan chatten alsof het een mens is. Ook deze uitleg komt uit ChatGPT. Nu weer even als mijzelf. Deze nieuwe ontwikkeling gaat misschien wel net zoveel effect hebben als het ontstaan van internet. Welk effect deze innovatie gaat hebben binnen ons bedrijf is nog niet helemaal duidelijk. Er worden binnen de bank nu al wel experimenten gedaan en dat is mooi, want de wereld is ongelooflijk snel in beweging, zeker op technologisch gebied. De ontwikkeling van kunstmatige intelligentie gaat nu zelfs zo snel dat een groep van elfhonderd (1100) experts hebben opgeroepen tot een pauze, zodat er regelgeving gemaakt kan worden. Dus wil je als bank relevant blijven, dan kun je het je gewoon niet permitteren om zo'n belangrijke ontwikkeling als ChatGPT, het blijft een moeilijk woord, te negeren. Dat geldt ook voor ons als ondernemingsraad. We zien dat het belangrijk is om mee te gaan met belangrijke ontwikkelingen. Maar daarbij mogen we onze collega's niet uit het oog verliezen. Eerder sprak ik over de mensen die onze organisatie verlaten. Gelukkig weten we ook goede mensen aan onze bank te verbinden. Voorbeelden hiervan zijn onze nieuwe CITO Carsten Bittner en de nieuwe Commissaris Wouter Devriendt. Wij heten jullie van harte welkom en wensen jullie veel succes. Dank voor uw aandacht.

De voorzitter

Ik ga ervan uit dat mijn teksten niet door ChatGPT geschreven worden en ik vond de andere teksten van Arlene beduidend beter dan welke door ChatGPT geschreven zijn. Dank Arlene. Dames en heren, na deze toelichting door de voorzitter van de Raad van Medewerkers gaan we naar punt 2(e) van de agenda, Corporate Governance.

2.e Corporate Governance (ter bespreking)

De voorzitter

U heeft in het hoofdstuk leadership en governance in het jaarverslag een uitvoerige toelichting kunnen lezen, als u daaraan toegekomen bent, op de Corporate Governance structuur van ABN AMRO. Vanzelfsprekend is goed ondernemingsbestuur van cruciaal belang om doelstellingen te realiseren en om een betrouwbare en professionele partner te zijn voor alle stakeholders of dat klanten, aandeelhouders of wat dan ook zijn. En zoals al enkele keren gememoreerd zijn er enkele wijzigingen geweest in de samenstelling van het bestuur. Zo is onze voormalige CITO, Chief Innovation and Technology Officer heette het toen nog, Christian Bornfeld vertrokken om terug te keren naar zijn thuisland Denemarken en is Carsten Bittner als CITO aangetreden per 1 januari 2023. En onze voormalige Chief Human Resources Officer Gerard Penning is per 1 december in goed overleg vertrokken

bij de bank. De positie van CHRO zal in vervolg een positie zijn die rechtstreeks rapporteert aan Robert als CEO en ook geen onderdeel meer zijn van de Executive Board daardoor. We hebben bovendien recent bekendgemaakt de samenstelling van de Executive Board verder te willen wijzigen om de uitvoering van de strategie te versterken en daarvoor is een vacature opgesteld voor een Chief Operations Officer binnen de Executive Board. De rol van deze COO is om de eindverantwoordelijkheid te hebben voor de bankbrede operationele processen en voor versnelling van het veranderingsmanagement binnen ABN AMRO en dit in nauw overleg natuurlijk en samenwerking met de andere leden van de Executive Board. De COO zal leiding geven aan de centrale aansturing van de operationele activiteiten en hieronder valt ook, heel belangrijk, de afdeling detecting financial crime die voorheen onder de CITO viel. De Raad van Commissarissen en met name de Selectie- en Nominatie commissie is inmiddels gestart met het zoeken van een COO. En verder hebben we, en Robert refereerde er al even aan in zijn inleiding, in begin 2023 bekendgemaakt dat de Chief Financial Officer Lars Kramer, heeft besloten om per 30 april 2023, dat is vandaag dus bijna zijn laatste werkdag, zijn functie neer te leggen om zijn loopbaan buiten de bank voort te zetten. De zoektocht naar een nieuwe CFO hebben we voortvarend aangepakt en we zijn een heel eind op weg. Ferdinand Vaandrager zal tijdens deze vergadering, en dat is bij deze dan, worden voorgesteld als beoogd CFO en lid van de Executive Board op interimbasis. Zoals altijd leggen we in ons jaarverslag verantwoording af over de wijze waarop we voldoen aan de Corporate Governance Code. En zoals altijd mag ik wel zeggen voldoen we aan alle bepalingen van de Corporate Governance Code, met uitzondering van de bepaling als beschreven in het hoofdstuk Corporate Governance Codes en Regulations in het jaarverslag van 2022. En dat vindt u ook allemaal terug uitgebreid op de website van de bank. Dat is wat betreft punt 2(e).

2.f Bezoldigingsverslag over 2022 (ter adviserende stemming)

De voorzitter

Dan gaan we naar punt 2(f), bezoldigingsverslag over 2022, en dit is ter adviserende stemming, opgenomen in het jaarverslag en toegevoegd als afzonderlijk vergaderdocument. Ik geef graag het woord aan mijn linkerbuurman Arjen Dorland, die als voorzitter van de remuneratiecommissie een korte toelichting zal geven. Arjen.

De heer Dorland

Dank je Tom.

De voorzitter

Vergeet je knop niet in te drukken.

De heer Dorland

Dank je Tom. Geachte aanwezigen, ABN AMRO heeft tijdens de jaarlijkse Algemene Vergadering vorig jaar het remuneratieverslag voor 2021 ter adviserende stemming gebracht. Meer dan negenennegentig procent (99%) van de uitgebrachte stemmen was voor een positief advies. We hebben daarvan met genoeg kennisgenomen en hierop voortgebouwd bij het vormgeven van het remuneratieverslag van het afgelopen jaar. Er zijn in 2022 geen afwijkingen geweest van het beloningsbeleid voor de Executive Board, noch voor de Raad van Commissarissen. Zolang de Nederlandse staat aandeelhouder is van ABN AMRO kan er geen variabele beloning worden toegekend aan leden van de Executive Board en kan de vaste beloning alleen via collectieve salaris aanpassingen worden verhoogd. Als gevolg hiervan kan de beloning van de Executive Board niet worden gekoppeld aan het behalen van de lange termijn strategische doelen. Wel worden de prestaties van de Executive Board jaarlijks beoordeeld door de Raad van Commissarissen, die jaarlijks de doelstellingen en de KPI's vaststelt voor de Executive Board. Deze doelstellingen en KPI's zijn gebaseerd op financiële en niet financiële maatstaven, op organisatie, klantsegment en individueel niveau. De vastgestelde prestatiecriteria en

doelstellingen dragen bij aan het realiseren van belangrijke elementen van de strategie van ABN AMRO en de waardecreatie op lange termijn. Aangezien ABN AMRO's resultaten in 2022 zijn verbeterd ten opzichte van 2021, is de totale toekenning van prestatieafhankelijke variabele beloning gestegen van vijfenveertig miljoen euro (€ 45.000.000) in 2021 naar drieënvijftig miljoen euro (€ 53.000.000) in 2022. Onze werknemersbetrokkenheid is met vier procent (4%) gedaald ten opzichte van 2021 en komt uit op achtenzeventig procent (78%). Dit blijft een belangrijk aandachtspunt. Leidinggevend worden aangemoedigd om de uitkomsten met hun team te bespreken en te onderzoeken wat de oorzaak van deze daling is. Wij willen hier onze enorme waardering graag ook uitspreken voor de onophoudelijke toewijding van onze werknemers.

De genderdiversiteit van het extended leidershipteam bedraagt vierenzeventig procent (44%). Vanaf 1 januari 2023 bestaat onze Executive Board voor drieënvijftig procent (43%) uit vrouwelijke leden en voor een groot deel van 2022 bestond de Raad van Commissarissen voor zevenenvijftig procent (57%) uit vrouwelijke leden, zoals u ook op dit podium kunt zien. Voor de ABN AMRO medewerkers in Nederland bedraagt het beloningsverschil tussen mannen en vrouwen gecorrigeerd per salarisschaal nul komma vijftien (0,15%) in het voordeel van mannen. Het totale beloningsverschil tussen mannen en vrouwen, ongecorrigeerd per salarisschaal, bedroeg in 2022 vijftien procent (15%) en dit wordt veroorzaakt doordat we meer mannen dan vrouwen in hogere functieniveaus hebben. ABN AMRO zal zich blijven richten op het vergroten van genderdiversiteit, ook in de hogere functieniveaus om zo het totale beloningsverschil tussen mannen en vrouwen te verkleinen. De cao liep op 1 juli 2022 af. Daarna hebben er onderhandelingen plaatsgevonden voor een nieuwe cao. Onze cao is van toepassing op het overgrote deel van de werknemers en na uitgebreide onderhandelingen met de vakbonden is overeenstemming bereikt over de cao-arbeidsvoorwaarden voor twee jaar. Daarnaast is er een sociaalplan van toepassing op het overgrote deel van de werknemers. Het sociaalplan geldt voor de jaren 2022 tot en met 2024. De verhouding tussen de gemiddelde jaarlijkse werknemersbeloning en de totale beloning van de CEO is berekend in lijn met de richtlijnen van de Corporate Governance Code, waarbij uitzendkrachten en externe contractanten niet zijn meegerekend. De ratio bedroeg acht-en-een-half (8,5) in 2022. In 2021 was deze verhouding acht komma achtenzeventig (8,78).

Tot slot, de accountant heeft gecontroleerd of het bezoldigingsverslag de wettelijke vereiste informatie bevat en dat doet het. Tot zover Tom.

De voorzitter

Dank. Dames en heren, zoals ik aan het begin van de vergadering al aangaf, zullen we nu overgaan tot de beantwoording van de vragen voor zover deze betrekking hebben op het bezoldigingsverslag over 2022. Overige vragen zullen we beantwoorden na het volgende agendapunt. Wij beantwoorden vragen met betrekking tot de agendapunten in de volgende volgorde. Allereerst de vragen die wij vooraf hebben ontvangen. Daarna de vragen die door de aanwezigen in de zaal worden gesteld en ten slotte de vragen die door de deelnemers tijdens de vergadering zijn gesteld in de livechat. De vragen die zijn gesteld in livechat zullen door de moderator worden begeleid. Zoals aangegeven is het vriendelijk verzoek aan de deelnemers om het aantal vragen per agendapunt te beperken tot maximaal drie, want op deze manier krijgen alle aandeel- en certificaathouders een kans om vragen te stellen binnen het tijdsbestek van deze vergadering. Ik kan u melden dat er vooraf geen vragen ontvangen zijn over het bezoldigingsverslag, dus we kunnen meteen overgaan tot vragen uit de zaal. En ik zou u willen verzoeken dat u voor het stellen van uw vraag uw naam geeft. Wie kan ik het woord geven? Gaat uw gang.

Mevrouw Laskewitz

Goedemiddag, hartelijk dank voor uw toelichting en ook meer specifiek op de duurzaamheidsinspanningen en resultaten. Mijn naam is Angélique Laskewitz. Ik ben directeur van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling en ik heb een aantal vragen nog over de duurzaamheidsthema's.

De voorzitter

Mag ik u even onderbreken? De bedoeling is dat we nu alleen maar het bezoldigingsverslag bespreken. Dat punt over de duurzaamheid kan na het volgende agendapunt.

Mevrouw Laskewitz

Ik begreep dat er geen vragen zijn. Prima.

De voorzitter

Ja, oké. Oké, dank u wel, maar u bent meer dan welkom straks wanneer dit punt ter discussie staat om uw vragen te stellen. Zijn er vragen over het bezoldigingsverslag, want daar ging het op dit moment even over? Nee, dat blijkt niet het geval te zijn. Dan vraag ik nu aan de moderator of er vragen uit de livechat zijn.

Moderator

Mijnheer de voorzitter, er zijn geen vragen binnengekomen in de livechat.

De voorzitter

Uitstekend. Dan hebben we hiermede dit punt besproken. Zoals gezegd, dit is het eerste agendapunt ter stemming. De stemming geschiedt elektronisch. Indien u voor dit agendapunt stemt betekent dit dat u voor een positief advies bent. Dat lijkt me vrij logisch. Indien u tegenstemt betekent dat dat u een negatief advies uitbrengt ten aanzien van het bezoldigingsverslag over 2022. En dat lijkt me ook logisch. Het resultaat van de stemming geldt dan als de adviserende niet-bindende stemming. En nu moet ik wat cijfers krijgen.

Dames en heren, het geplaatste kapitaal van ABN AMRO bestaat uit achthonderdzevenennegentig miljoen vijfhonderdeenentwintigduizend negenhonderdzesentien (897.521.916) gewone aandelen waarvan achthonderdvijfenzeventig miljoen driehonderdachtentwintigduizend vijfhonderdvierendertig (875.328.534) gewone aandelen met stemrecht. In deze vergadering zijn tweeduizend zevenhonderddertien (2713) aandeelhouders en certificaathouders aanwezig in persoon of vertegenwoordigd dan wel virtueel die zevenhonderdveertien miljoen honderdachtentwintigduizend vierhonderdachtennegentig (714.138.498) stemmen oftewel eenentachtig komma negenenvijftig procent (81,59%) van het totaal aantal stemmen vertegenwoordigen. Het totaal aantal aandelen en stemrechten op de registratiedatum is gewijzigd voor de registratiedatum aangezien ABN AMRO in het kader van het inkoopprogramma een deel van de aandelen en certificaten in haar eigen kapitaal heeft ingekocht. De aandeelhouders en certificaathouders zijn via ABN AMRO-website en de portal van Corporate Broking in kennis gesteld van het totaal aantal aandelen en stemrechten op de registratie. Voorafgaand aan de vergadering hebben de aandeelhouders en certificaathouders de gelegenheid gehad hun stemrecht uit te oefenen door middel van e-voting. Deze stemmen worden meegenomen met de elektronische stemmen die tijdens deze vergadering worden uitgebracht en worden in de uitslag van de stemming aan het eind van de vergadering weergegeven. Zoals aan het begin aangegeven kunnen deelnemers gedurende de gehele vergadering hun stem uitbrengen. En ik zal aan het eind van de vergadering alle uitslagen bekendmaken.

2.g Presentatie externe accountant en gelegenheid voor vragen (ter bespreking)

De voorzitter

En daarmee hebben we het punt van het bezoldigingsverslag behandeld en gaan we over naar punt 2(g), namelijk de presentatie van de externe accountant EY met betrekking tot de door hen uitgevoerde controlewerkzaamheden voor de jaarrekening 2022 en ik geef daarvoor gaarne het woord aan Bernard Roeders van EY. Ga je gang.

De heer Roeders

Ja, dank u voorzitter. Mijn naam is Bernard Roeders, namens EY de extern accountant van ABN AMRO en aan de hand van een aantal slides zal ik een korte toelichting geven over onze controle op de jaarrekening van 2022. Daarbij zal ik ingaan op onze aanpak, de kernpunten en enkele specifieke onderwerpen zoals fraude, naleving wet- en regelgeving en duurzaamheidsrapportages en graag beantwoord ik ook eventuele vragen. Allereerst een kort overzicht van de scope van onze werkzaamheden. Primair object van onze controle is de geconsolideerde jaarrekening, opgesteld onder IFRS en zoals ter behandeling in deze vergadering. Daarnaast beoordelen wij de kwartaalberichten van ABN AMRO en toetsen wij meerdere rapportages ten behoeve van de toezichthouders. Zoals u op het overzicht op deze slide kunt zien, zijn wij gedurende het hele jaar betrokken met onze controle en hebben wij ieder kwartaal afstemming met de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen.

Op deze slide staan onze belangrijkste aandachtspunten van 2022. Dat noemen wij de kernpunten van onze controle. Dit betreft ten eerste de kredietvoorzieningen, waaronder mede de impact van de Rusland-Oekraïne-crisis, ten tweede de overige voorzieningen voor onder meer de compensatieregelingen en compliancezaken en ten derde de betrouwbaarheid en continuïteit van de IT, inclusief cybersecurity. Daarnaast besteden wij ook bijzondere aandacht aan de uitvoering van de strategie door ABN AMRO, zoals bijvoorbeeld dit jaar de verkoop van enkele deelnemingen en we kijken naar de uitbreiding van de toelichting in het jaarverslag omtrent klimaat- en energietransitie.

Hoofddoel van onze werkzaamheden is het vaststellen van het getrouwe beeld van de jaarrekening. Daarbij hanteren wij een materialiteit van honderdzestig miljoen euro (EUR 160.000.000), hetzelfde als vorig jaar en die is gebaseerd op minder dan een procent (1%) van het eigen vermogen van de bank. Deze materialiteit verdelen we over onze teams die de verschillende onderdelen van ABN AMRO in binnen- en buitenland controleren. En ieder van deze teams bestaat uit accountants, maar ook uit specialisten op het gebied van IT, fraude, risicomodellen, waardering en regelgeving. En alle verschillen die de teams constateren boven de acht miljoen euro (€ 8.000.000) worden door ons centraal met ABN AMRO gecommuniceerd.

Dan naar de volgende slide: de risico's van fraude en niet-naleving wet- en regelgeving. Dit zijn belangrijke aspecten voor ons waarbij wij ook onze forensische specialisten inzetten. In eerste instantie richten we ons hierbij op de beleidsuitgangspunten en werkzaamheden die bij de bank plaatsvinden, bijvoorbeeld de SIRA, maar ook de werkzaamheden van de afdeling Compliance en Veiligheidszaken. Daarnaast voeren wij eigen waarnemingen uit, onder meer aan de hand van gerichte data-analyses en door middel van lijncontroles. Uiteraard kijken we ook naar de voortgang van het AML-verbeterprogramma bij ABN AMRO en ook naar andere onderzoeken van toezichthouders.

Gezien het belang hebben we dit jaar ook veel aandacht besteed vanuit onze rol aan klimaatverandering en milieu, zowel wat betreft de mogelijke gevolgen voor de waardering van kredieten als voor de uitbreiding van de beschrijving in het jaarverslag. Op enkele specifieke onderwerpen, zoals bijvoorbeeld CO₂-reductie en groei duurzame leningen, hebben wij aparte beoordelingen uitgevoerd en de toelichting omtrent klimaatrisico's en EU-taxonomie die opgenomen zijn ook in het jaarverslag zijn door ons op consistentie met de jaarrekening getoetst. En dan tot slot hebben wij alle bevindingen van onze werkzaamheden besproken met de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen. Dat doen we onder meer via de management letter en het accountantsverslag. Tevens bevestigen wij in ieder kwartaal onze onafhankelijkheid en ons onderzoek heeft uiteindelijk geleid tot een goedkeurende accountantsverklaring met daarin opgenomen onze kernpunten en zoals aangehecht bij de jaarrekening.

Als laatste merk ik nog graag op dat de samenwerking met ABN AMRO dit jaar wederom open en constructief is geweest. Voorzitter, tot zover mijn presentatie.

De voorzitter

Dank Bernard voor jouw toelichting. Zoals ik al bij het vorige agendapunt aangaf, zullen we nu overgaan tot de beantwoording van overige vragen, dus buiten het bezoldigingsverslag die betrekking hebben op het jaarverslag, de duurzaamheid en corporate governance. We zouden eerst de vragen beantwoorden die we vooraf ontvangen hebben, maar we hebben geen vragen vooraf ontvangen. Dus dat is vrij simpel. Daar kunnen we vanaf zien. Dan is nu het woord aan u. Als u vragen hebt graag uw naam noemen en dan uw vraag stellen. En alhoewel de heer Everts sneller opstond moet hij nu weer gaan zitten want u bent als eerste aan de beurt. Gaat uw gang.

Mevrouw Laskewitz

Dank u wel. Alles op zijn tijd. Prima. Mijn naam is Angélique Laskewitz en ik wil graag namens de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling een aantal vragen stellen over het gevoerde duurzaamheidsbeleid van ABN AMRO. U heeft al een hele mooie toelichting gegeven op een aantal aspecten. We hebben nog één aspect niet belicht, is wel eigenlijk heel goed belicht door ABN AMRO, maar is niet zo genoemd, maar dat gaat over biodiversiteit. We hebben gezien dat ook ABN AMRO een rapport heeft geschreven over de impact op biodiversiteit en ik zou graag eigenlijk willen weten wat ABN AMRO gaat doen op het gebied van engagement met een aantal sectoren waarbij er impact is. Daarnaast hebben we ook gezien dat er in het Human Rights Report aandacht is voor mensenrechten. Dat is als altijd heel goed. En ook zouden we willen weten of ABN AMRO voorbereid is op de implementatie van de Europese wetten en regelgeving, dus de Corporate reporting voor de Due Diligence directive, die meer specifiek, en of er ook concrete en ook tijdsgebonden doelstellingen zijn, voor bijvoorbeeld arbeidsomstandigheden in de keten. Mijn laatste vraag heeft betrekking op de lobby. Bent u ook bereid om zeg maar lobbyactiviteiten van ABN AMRO toe te lichten en daar verslag van te doen en ook meer specifiek van aangesloten brancheorganisaties voor u? Dat waren mijn vragen.

De voorzitter

Ja, dank u wel. Het zijn allemaal vragen die mijn rechterbuurman gaat proberen te beantwoorden.

Mevrouw Laskewitz

Heel goed.

De voorzitter

Robert, jij hebt het woord.

De heer Swaak

Ja, dank u wel en dank u wel ook voor de complimenten die u geeft, in ieder geval voor de rapportages die we hebben afgegeven. Het is duidelijk dat biodiversiteit, u zei het net zelf al in uw eigen toelichting, eigenlijk hele lange tijd onderbelicht is geweest en we zien dat ook steeds belangrijker worden en relevanter worden. Dat is ook waarom we de afgelopen jaren juist zo veel inzet hebben gegeven op die biodiversiteit. Dat betekent ook dat we binnen de bank aan de slag geweest zijn met task forces die zich richten met name op de biodiversiteit binnen ABN AMRO. We sluiten ons aan en hebben ons aangesloten bij een finance for biodiversity pledge. Het is ook een geheel instrument waarbij we toch veel meer duiding en richting kunnen geven aan biodiversiteit. En in het kader van verdere aansluiting die we hebben gedaan zijn we stakeholderdialogen gaan voeren. Waarom dan dat alles? Omdat we toch steeds merken dat de bewustwording op dit thema nog steeds noodzakelijk is. Het is geen gegeven dat we allemaal de effecten van biodiversiteit omarmen en voor ons betekent het dan ook feitelijk dat wij de input die we uit die stakeholderdialogen halen, de inzichten die we krijgen door biodiversiteit niet alleen te beschrijven, maar ook te ervaren, dat we dat verder verwerken in het aanscherpen op ons eigen beleid en dat we daar ook de komende tijd mee aan de slag zullen gaan. Vervolgens zullen we daar ook verslag van doen.

Mevrouw Laskewitz

Ja, dank u wel.

De heer Swaak

Uw vraag over CDD: dat is een onderwerp waar ik heel lang over kan praten. Ik zal dat heel beperkt doen. Wij zijn al sinds 2012 verbonden geweest aan de UN Guiding Principles for Business and Human Rights en de daarbij behorende OESO-richtlijnen. Dat betekent dat we ons continu hebben ingezet voor implementatie van de normen, de internationale normen, die daarin gelden. Dat deden we eigenlijk al vanaf dat moment. Het betekent dus ook dat wij goed voorbereid willen zijn op die implementatie van die zes CDD-richtlijnen. U weet het zijn richtlijnen die nu nog besproken worden. Implementatiedata zijn ervoor afgesproken. Ik heb me recentelijk nog uitgelaten, hopelijk met een warm pleidooi, om ervoor te zorgen dat als we gaan implementeren dat we binnen Europa een gelijk speelveld creëren zodat we niet weer een land krijgen wat afspraken heeft gemaakt en dat plan weer moet gaan afstemmen met andere landen, dan wel dat voor degenen die die regelingen moeten gaan toepassen een ongelijk speelveld ontstaat. Dus wij volgen die ontwikkelingen nauwkeurig en we zullen zeker ook op het moment dat die implementatie start hopen dat dat Europese regelgeving is, daarmee ook aan de slag gaan. Het tweede deel van uw vraag ziet dan eigenlijk op de feitelijke engagement, hoe we daar mee omgaan. U kunt ervan uitgaan dat we in de engagement van onze klanten op dit moment onderwerpen als biodiversiteit, maar zeker ook human rights, aan de orde stellen op allerlei manieren. Op het moment dat wij merken dat er hoge risico's zijn ten aanzien van klanten die wij hebben, dan zullen we dat gesprek ook voeren en voeren we ook de intensiteit op als daar noodzaak voor is, als klanten hoog risico worden op het gebied van human rights. Dus wij engagen de klanten op dat gesprek in het algemeen. Uw laatste vraag was de lobby. Wij zijn al begonnen, en dat heeft u wellicht al gezien met toelichtingen, als het gaat over onze lobbyactiviteiten, maar wat we met name zullen doen, daar zijn we eigenlijk al een beetje mee begonnen, op onze website proberen we daar langzaam maar zeker ook duiding aan te gaan geven, niet alleen dat we lobbyactiviteiten hebben, maar welke thema's adresseren wij en hoe doen we dat dan. Dus dat nemen we ook mee in de afweging voor 2023.

Mevrouw Laskewitz

Dat is helemaal helder. Dank u wel.

De heer Swaak

Graag gedaan.

De voorzitter

Dank Robert en dank u wel voor uw vragen. Dan gaan we naar die kant.

De heer Everts

Dank u wel. Het is maar goed dat ik ben gaan staan. Het zijn lange rijen hier. Mijn naam is Gerben Everts voor de Vereniging van Effectenbezitters te Den Haag. Wat wel opvalt in de presentatie, maar ook in het jaarverslag, is dat het lijkt alsof het afgelopen jaar vooral op de winkel is gepast en grote uitslagen naar boven zien we niet. Ambities worden slechts ten dele gehaald. De operationele kosten dalen geenszins. Een eenmalig verlies wordt afgeschoven, alsof het een niet te voorziene ingreep van de ECB betreft. Verslechterende klantscores zijn te wijten aan kantoorsluitingen, een algemeen negatief sentiment en daarbij is er ook nog een hoog verloop aan de top, allemaal toch wat lichte rode vlaggen vanuit het perspectief van de aandeelhouders, aandeelhouders die heel graag een winstgevende bank met schaalgrootte en strategische wendbaarheid zien. Maar toch somberen we niet. Andersom geredeneerd is de kapitaalpositie op orde. Er zijn geen nieuwe issues met witwassen voor zover bekend. Er is geen noemenswaardige exposure op Zwitserland, noch op Rusland, geen risicovolle producten die de markt op worden geslingerd die op korte termijn bijdragen aan de winst, op langere termijn tot grote compensatie verplichten. Dus ABN AMRO kiest voor stabiliteit en het is dus voor beleggers best lastig kiezen. En wat juist dan belangrijk is, is een eerlijk verhaal wat wordt verteld. Hoe staat het met de eerder uitgesproken ambitie? Moeten we nu toch niet concluderen dat deze onhaalbaar is? Het management control framework geeft aanleiding tot wat zorgen en wat daarbij minstens zo belangrijk is, is dat de leiding van de bank

zelf het eigenaarschap van de strategie en de implementatie daarvan neemt en dit ook laat zien, dus niet verwijst naar externe exogene factoren, maar de eigen structurele tekortkomingen binnen de eigen organisatie benoemt en naar de toekomst toe optimaal managet. Dit brengt mij op de vraag over de rentemarge, een externe factor, maar die intern gemanaged moet worden. In 2020 en 2021 daalde de rentemarge harder dan die van andere banken. Bijvoorbeeld in 2020 verloor ABN AMRO vierentwintig (24) basispunten, Volksbank dertien en Rabo zeventien punten. Mijn vraag: hoe kijkt u naar de ontwikkeling van ABN AMRO's rentemarge sinds 2019. Hoe komt deze weer op dat oude niveau wat we graag willen zien? En hoe wordt het absolute kostenniveau dat met vijf komma drie miljard euro (€ 5.300.000.000) echt veel te hoog is, weer naar meer reële proporties teruggedrongen en wat betekent dan de term, door jullie gebruikt, geïntensiveerd ten aanzien van de kostenreductie. In het management control statement zijn dit jaar de risico's explicieter benoemd. Nieuw is bijvoorbeeld de opmerking dat de groei van fee income onderhevig is aan risico's als marktaandeel, kostenbeheersing en een groot beroep doet op kostendiscipline en dit de investeringsmogelijkheden voor groei belemmert. Dit waarschuwingssignaal en de beperkte voortgang van de strategie roept de vraag op in hoeverre ABN AMRO concreet wordt belemmerd in haar strategische bewegingsruimte door het gebrek aan schaal en inkomsten. En één van die belangrijkste strategische doelstellingen is het vergroten van het marktaandeel in wat u noemt de focussegmenten. Dit levert immers hogere commissies op. Voor wat betreft nieuwe hypotheek is er jaar op jaar progressie. Dat hebben we ook net gehoord. Toch lijkt de zelfopgelegde lat voor 2024, zeker in het huidige tijdsgewricht van hogere rentes, druk op besteedbaar inkomen en een onvoldoende daling van de huizenprijzen, ambitieus te noemen. Wat geeft u hier het comfort dat die doelstelling nog wel binnen handbereik ligt? Ook heb ik een belangrijke vraag over het mkb-segment waar ABN AMRO omzetgroei wil realiseren, een key growth area zoals u dat noemt. En dit element komt erop neer dat u meer producten moet verkopen aan het mkb, dus niet slechts één product, maar meerdere per mkb'er en met dit speerpunt gaat het duidelijk de verkeerde kant op, van achttien procent (18%) naar zestien procent (16%) afgelopen jaar. Graag een toelichting hierop. En tot slot voor deze ronde een vraag over dat plotse verlies van driehonderdnegentien miljoen euro (€ 319.000.000), een groot bedrag, gelijk aan vijfendertig eurocent (€ 0,35) per aandeel en dit betrof het zogenaamde TLTRO-hedge, doordat de ECB abrupt de voorwaarden van die hedge veranderde. Had u dit niet kunnen zien aankomen? Zijn andere banken hier evenredig in getroffen? En welke les kunt u daaruit trekken? En als het echt zo is dat de ECB onverantwoord heeft geopereerd en u heeft verrast, is er nog wat aan te doen in de zin van een schadevergoeding? Ik hoor het graag.

De voorzitter

Dank. Misschien kan ik even een toelichting geven op één punt, namelijk de stabiliteit in de top waar u aan refereert. Vanzelfsprekend zien wij natuurlijk ook daar het vertrek van een aantal leden die wij liever niet zien vertrekken. Ik memoreerde Christian Bornfeld in mijn introductie. Ik noemde ook het vertrek van Lars Kramer later deze maand. Twee dingen wil ik daarover zeggen. Eén, als je een groep van zeven/acht mensen hebt is het niet ongebruikelijk dat er zo nu en dan iemand vertrekt, dus dat is bepaald geen teken van instabiliteit. En ten tweede, wat ik wil zeggen is dat wij telkenmale in staat zijn om uitermate goede opvolgers te vinden. Carsten Bittner is daar een voorbeeld van, maar ook anderen die in de afgelopen jaren zijn binnengekomen zowel van binnenuit benoemd. Ik noem Dan Dorner en Choy van der Hooft-Cheong, maar ook Annerie Vreugdenhil die van buiten binnengekomen is. Dus we zijn in staat om competitief mensen zowel intern als extern aan de bank te binden. Het is onvermijdelijk dat als je een groep van acht mensen hebt met een benoemingstermijn van vier jaar dat je daar enig verloop in hebt. Dus ik vind dat geen zorgelijke situatie en we zijn binnen de Raad van Commissarissen vast van mening dat we in staat zijn om de juiste mensen aan te trekken in de top van de organisatie. Dus daar even een reactie op dat punt van die stabiliteit in de top. Robert gaat de andere punten doen en wellicht Lars iets over TLTRO.

De heer Swaak

Ja, ik stel voor Lars dat jij TLTRO voor je rekening neemt, maar ik kan ook de headline daarvan doen. Laat ik beginnen met de opmerking dat we op de winkel gepast hebben. U stelde er geen vraag over. U maakte een

opmerking. We hebben in 2020 heel nadrukkelijk gezegd wat we wel gaan doen en wat we niet gaan doen. En we hebben besloten dat we risico-houdende activiteiten in onze zakelijke bank, zijnde niet core-activiteiten, zouden afstoten. Dat hebben we versneld gedaan. We hebben aangegeven dat we de organisatie zouden versimpelen. Dat hebben we gedaan. We hebben aangegeven dat we goede segmenten zouden gaan ontwikkelen, hypotheke, u noemde het al, mkb, daar kom ik straks nog even op terug, onze vermogensbank, onze private bank, verder ontwikkelen in Noordwest-Europa. We hebben aangegeven dat we entrepreneurs en enterprises-concepten zouden gaan uit ontwikkelen. We hebben aangegeven dat we onze corporate bank opnieuw zouden inrichten. We zouden ons gaan focussen op geografische gebieden en we zouden ons gaan focussen op drie sectoren in die Noordwest-Europese strategie. Op al die onderdelen, het gaat denk ik te ver nu om hier verder op te gaan, ik kom op mkb nog even terug, heeft de bank het afgelopen jaar voortgang geboekt. Het is de eerste keer dat alle bedrijfsonderdelen van ABN AMRO hebben bijgedragen in positieve zin aan het bedrijfsresultaat. Met betrekking tot het risicoprofiel van de bank hebben we gezegd we willen het risicoprofiel van de bank weer terugbrengen. U zult zich ongetwijfeld de situatie herinneren waar we in 2020, begin 2021, voor stonden. Ook dat is gedaan en dat is gerealiseerd. De kosten van het risico zijn aanmerkelijk lager. We hebben aangegeven dat we de kosten, een belangrijke factor, zouden blijven beheersen. Dat is één van uw vragen. Die kosten die zijn onderliggend op dit moment aan het dalen en dan hebben we het met name over de fte's die wij geïdentificeerd hebben, externe fte's, die inderdaad minder moesten. We hebben daar guidance op afgegeven naar de markt. Die guidance hebben we gerealiseerd. We hebben ook aangegeven wat de doelstellingen zijn voor het komende jaar. Daar heeft u waarschijnlijk ook kennis van genomen, waarbij we de daling van die onderliggende kosten doorvertalen in daling van de kostenniveaus. Dan over uw vraag over rentemarges. De rentemarge is een grootheid binnen de bank en u kunt zich voorstellen dat dat uit verschillende onderdelen van de activiteiten van de bank is opgebouwd. Het moge duidelijk zijn dat marges op het gebied van hypotheke op dit moment onder druk staan en daar kunnen we van alles van vinden, de markt heeft daar wel iets mee te maken. Als we kijken naar de marges die wij realiseren op het gebied van onze corporate banking activiteiten dan blijven die marges nog steeds in stand. Dat zijn goede marges die we daarop weten te realiseren. Ook bij marges als het gaat over onze vermogenskant, onze private bank, zien we nog steeds een stabilisatie en gegeven de omstandigheden gezonde marges. Als we het dan hebben over uw opmerking mkb, dan is het inderdaad zo dat we de mkb-strategie, we bedienen driehonderdvijftigduizend (350.000) mkb'ers in Nederland, voorrang hebben gegeven. We hebben gezien dat betaalpakketten die we geïntroduceerd hebben voor onze mkb'ers gretig aftrek vonden in een periode dat we opnieuw zijn gaan definiëren hoe we met onze mkb willen omgaan. Dat zagen we ook direct terug in de wijze waarop mkb'ers daarop ingingen. Waar we last van hebben gehad, en dat is inderdaad een feit, dat hebben we ook in de toelichting al aangegeven, is dat we die NPS-scores zagen dalen en dat heeft dus ook alles te maken met het feit dat we ons bedieningsmodel aan het veranderen zijn gegaan. Dat heeft als resultaat kortstondig dat die NPS daalt. Ook met die ontwikkeling zijn we natuurlijk niet blij, maar ik wijs u er wel op dat die NPS uit twee delen uiteen valt. Het is aan de ene kant een NPS die je kan richten op transactie en een NPS die relationeel is. Die transactionele NPS die is heel hoog en dat betekent dus dat als de mkb-klienten met ons in contact zijn, dan zie je die NPS-scores weer toenemen. Dus we weten ook heel goed op welke terreinen wij ons moeten richten terwijl we de bank opnieuw aan het inrichten zijn om mkb'ers te blijven bedienen en daar zullen we mee doorgaan.

Ik ben net al langs de groeisegmenten gelopen. Dus die groeisegmenten die hanteren we en die blijven we ook hanteren zoals we in 2020 gedefinieerd hebben en daar leveren we ook op. Dan de TLTRO. Uw vraag is hadden we dat kunnen vermijden. Op het moment dat wij hadden kunnen voorspellen dat de ECB een maatregel zou treffen die geen van de banken hadden verwacht, dan hadden we dat wellicht kunnen voorspellen. Dat konden we niet. Dat wisten we niet. We hebben daar toen terstond gehandeld. We hebben daar gelijk de effecten meegenomen in onze verlies en winst. U heeft dat ook kunnen lezen, want u zegt dat is opeens gerealiseerd. We hebben dat uitgebreid toegelicht in het betreffende kwartaal. Zijn wij daar harder of niet harder geraakt door andere banken? Ik stel voor dat u de vergelijking met andere banken doet. Wij hebben op dit moment het verlies moeten nemen zoals dat voortkwam uit de maatregel die de ECB onverwacht voor de hele sector heeft getroffen,

namelijk opnieuw herzien van de voorwaarden van de TLTRO. Ik constateer tegelijkertijd dat we ondanks dat initiële verlies de resultaten van de bank dit jaar ook weer hebben laten groeien.

De voorzitter

Mag ik daar nog één opmerking bij maken? Eén van de oorzaken van de problematiek in de banken in de Verenigde Staten is juist het punt dat men niet dat renterisico gehedged had en dat daardoor deze banken in ernstige problemen zijn gekomen. Wij hebben in de TLTRO het renterisico wel gehedged. Ik denk dat dat blijkt geeft van een gedegen risicobeleid. Als je vervolgens geconfronteerd wordt met een onverwachte beslissing van de Europese Centrale Bank is dat inderdaad een groot probleem en heeft dat geresulteerd in dit verlies. Ik denk dat de keerzijde daarvan is dat wij een voorzichtig beleid voeren op het indekken van renterisico's. En dat is juist hetgeen wat op dit moment regionale banken in de Verenigde Staten zo ernstig in de problemen brengt.

De heer Everts

Even een heel korte reactie. Dat laatste begrijp ik. Als ABN AMRO moet je buiten de risico's blijven. Tegelijkertijd zijn er banken die gewoon de ECB-watching, er zijn ECB-watchers, misschien beter op orde hadden gehad. Dus het is wel denk ik iets naar de toekomst toe. Je ziet dat de rol van de ECB voor wat betreft de waardering van leningen steeds belangrijker wordt en het kunnen anticiperen op bewegingen die daar gaande zijn of die op de agenda staan voor eenieder, belegger, maar ook voor een bank, steeds belangrijker wordt. En soms kun je die signalen wel opvangen. Ik kan hier niet zeggen dat ik ze wel had gezien en u niet, maar als het over dit soort bedragen gaat kun je soms wel een beetje anticiperen wat verstandig is. Heel kort over de kostenbeheersing. Uw verhaal klinkt bemoedigend. Tegelijkertijd zien we dat de kosten absoluut over 2022 exact hetzelfde waren als 2021 terwijl er zevenhonderd miljoen euro (€ 700,000,000) lagere kosten zeg maar aan ons is beloofd. En de tijdslijn om dat te realiseren die wordt steeds korter. En u zegt we zijn inmiddels met die kostenbeheersing verder opgeschoven. We zijn nu in april het jaar daarop, dus dat klinkt bemoedigend, en ik hoop echt dat u daaraan vast kan houden. Want uiteindelijk de winstgevendheid van de bank staat en valt met nieuwe producten, maar ook gewoon lagere kosten. En dan die growth markets. Daarvan zegt u mijnheer Swaak we hebben heel veel gedaan. Het is een beetje flauw om te zeggen dat we op de winkel gepast hebben. Op de winkel passen kan heel veel actie vergen, want dat moet natuurlijk veilig en iedereen moet bediend worden. Dus dat is ook geen onvermogen. Maar ik zie wel dat de ambitie die ons is beloofd van waar u dan in 2024 moet staan in die toegenomen commissies dat daar in ieder geval niet de lineaire lijn in '22 is getrokken om te zeggen dat zien wij nu ook komen. Dus daar gaan beleggers vraagtekens over hebben of u daadwerkelijk die ambities die u heeft op al die fronten ook daadwerkelijk volgend jaar gaat realiseren. Dus vandaar mijn vragen maar uw antwoord is bemoedigend dat u de inzet in ieder geval heeft om dat wel te realiseren.

De voorzitter

Dank. Ik ga heen en weer als u daar geen bezwaar tegen heeft. Gaat uw gang.

De heer Gailliaert

Mijn naam is Gillian Gailliaert. Ik werk bij PGGM, de pensioenuitvoeringsorganisatie van Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Ik spreek hier vandaag namens PGGM en enkele andere deelnemers van Eumedion waaronder APG en Federated Hermes. Allereerst wil ik de Executive Board en alle betrokkenen bedanken voor het ontwikkelen en het publiceren van de klimaatstrategie en zeker ook met de ambitie van de bank om de bijdrage aan de opwarming van de aarde te beperken tot anderhalve graad Celsius. We hadden graag gezien dat u tijdens deze vergadering die klimaatstrategie ter stemming zou brengen zodat wij daar collectief onze mening over hadden kunnen geven. Daar hebben we ook meerdere keren over gesproken natuurlijk. Ook hebben we de wens geuit voor verificatie van die klimaatdoelstellingen en plannen door het science-based target initiative. Wij hopen dat u dit in de toekomst alsnog zult doen. En de vraag die ik hier vandaag wil stellen is als volgt. Kunnen wij als aandeelhouders van ABN AMRO verwachten dat u jaarlijks uitgebreid zult rapporteren over de voortgang van de

uitvoering van een klimaatstrategie en het behalen van de klimaatdoelstellingen eventueel in een klimaatrapport en wilt u ook overwegen om een dergelijk rapport wel ter stemming te brengen tijdens de vergadering?

De heer Swaak

Dank u zeer voor uw vraag. De reden waarom wij onze klimaatstrategie hebben gepubliceerd zoals we het hebben gepubliceerd, is omdat het ons momenten geeft om daarover te rapporteren. Dus wij zullen op die transitiepaden die wij hebben gedefinieerd rapporteren. Daar zullen we ook verantwoording over afleggen en dat hebben we ook opgenomen in onze klimaatstrategie. Dat zullen we aan u voorleggen. Dat zullen we ook met u bespreken zodat u ook vragen kunt stellen. Ten aanzien van uw eerdere opmerkingen, wij hebben op dit moment ervoor gekozen dat de strategie de verantwoordelijkheid is van het bestuur. Dus we houden die strategie ter goedkeuring voor aan uiteindelijk onze Supervisory Board nadat we als ExBo daarover een besluit hebben genomen. Maar daar leggen we zeker verantwoording over af en dat zullen we op periodieke momenten doen, zodat u kunt volgen wat onze vorderingen zijn.

De heer Gailliaert

Oké, dank u wel.

De voorzitter

Graag gedaan. Gaat uw gang.

Mevrouw Nicky van Dijk

Bedankt. Ik hoop dat het geen probleem is als ik mijn vraag in het Engels stel, want dat vind ik makkelijker. Mijn naam is Nicky van Dijk. Ik ben een juridisch onderzoeker aan de Universiteit van Tasmanië in Australië. Ja, dat is een eind hiervandaan.

De voorzitter

Ik zal ons Australische lid vragen de vraag te beantwoorden.

Mevrouw Nicky van Dijk

In Australië onderzocht ik hoe organisaties toekomstgericht kunnen werken. Ik richtte me bij mijn onderzoek specifiek op organisaties die juist niet goed op de toekomst voorbereid zijn en welk effect dat heeft op het verdere leven van jonge mensen en toekomstige generaties. Terwijl ik me hiermee bezig hield, viel het me ook op dat klimaatverandering nu al gevolgen heeft voor het leven van de mensen in Australië. Koraalriffen verbleken, want dat is blijkbaar wat er gebeurt bij een temperatuursverandering van slechts één graad. Ik heb meegedaan aan protestacties van inheemse volkeren, die vertellen over hun eilanden die onder het zeeniveau verdwijnen. Vanwege de stijgende zeespiegel gaan hun eilanden letterlijk ten onder. Ook heb ik luchten gezien die helemaal oranje waren. Ik werd midden in de nacht wakker door de geur van rook. Ik dacht dat mijn huis in brand stond, maar het was gewoon de zoveelste bosbrand. Dus toen ik terugkwam naar Nederland, dacht ik: wat kan ik doen? Nu werk ik bij Milieudefensie. Als onderdeel van mijn functie lees ik de klimaatrapporten van financiële instellingen, waaronder ABN AMRO, en denk ik na over manieren waarop jullie meer verantwoordelijkheid kunnen nemen voor de impact van het bedrijf op klimaatverandering. Vervolgens gaan we daarover in gesprek. Ik sta hier vandaag ook namens de vijftienduizend (25.000) andere mensen die jullie in de afgelopen maanden digitaal hebben aangesproken. We vragen jullie opnieuw om jullie beleid en gedrag drastisch te veranderen en jullie verantwoordelijkheid te nemen voor jullie impact op het klimaat. Vanuit die gedachte heb ik een vraag. De vraag is lang en ingewikkeld, maar het antwoord is hopelijk eenvoudig. Zal ABN AMRO de eigen CO₂-uitstoot in absolute zin met vijfenveertig procent (45%) verlagen over de volledige waardeketens voor scope 1, 2 en 3 in 2030, ten opzichte van 2019? Bedankt.

De heer Swaak

Zal ik de vraag in het Engels of Nederlands beantwoorden?

Mevrouw Nikki

Beide is prima. Doe maar in het Nederlands.

De heer Swaak

Ik zal het dan in het Nederlands doen. Wij zijn heel duidelijk geweest. In ons klimaatplan hebben we intensiteitstargets opgenomen. Dat betekent dat we ons committeren aan een Net-Zero Environment in 2050. Daar zijn we heel expliciet in geweest. We zijn ook heel expliciet geweest in de transitiepaden die we daartoe gedefinieerd hebben. We hebben ook net aangegeven dat we daar verantwoording over zullen afleggen. We hebben niet voor 2019 gekozen, maar bewust voor een andere startdatum omdat, zoals we al eerder in de toelichting aangaven, als we 2019 zouden meenemen dan nemen we ook alle olie- en gas activiteiten die we al hadden afgestoten in het kader van het veranderen van de bank. En dat vonden we niet een reëel startpunt, want dat hebben we gedaan omdat we de bank wilden veranderen. Dus we hebben een andere startdatum gekozen voor onze transitietrajecten. We leggen daar verantwoording af en wat we ook zullen doen is dat we voor 2030 die net-zero, die toch ontzettend belangrijk is ook voor onze eigen bank, als doelstelling hebben gesteld. Dus we houden die intensiteitsdoelstellingen. We voldoen daarmee ook aan de eisen die we onszelf opleggen, maar ook vanuit het kader van een klimaatplan waarin we ook al eerder hebben aangegeven dat we daarmee verder gaan. En we zijn daarmee ook consistent met de instellingen die die net zero, die NZBA, ook naleven. We zijn absoluut met u overtuigd dat het effect op klimaat aangepakt moet worden. Ik mag daaraan toevoegen dat is niet alleen kijken naar klimaat, maar het is ook kijken naar de sociale consequenties van die klimaatkeuzes die we maken.

Mevrouw van Nicky van Dijk

Dus voor de duidelijkheid, u zet geen absolute reductiedoelen voor 2030?

De heer Swaak

We houden onze intensiteitsdoelstellingen.

Mevrouw Nicky van Dijk

Dank u wel.

De voorzitter

Thank you. Mijnheer Spanjer, hoe is het met u?

De heer Spanjer

Ja, hoe raadt u dat. Ik heb een fan achter de tafel.

De voorzitter

Welkom. Gaat uw gang.

De heer Spanjer

Ik heb een paar vragen. Ik hoef mijn naam al niet te zeggen, want dat heeft u zelf al gedaan. Ik heb een paar vragen. U zegt wel dat u vooruitgang boekt, maar volgens mij heeft u totaal geen beleid, want we zien oud-bankiers worden al door justitie verhoord. De voorgangers van mijnheer Swaak die worden al verhoord. Welke kosten zijn daarmee gemoeid? Hoe gaat u die juridisch ondersteunen? Welke kosten zijn daarmee gemoeid? U bent totaal de leiding binnen het bedrijf kwijt. Er werd net gezegd dat u vier procent (4%) minder steun heeft van de medewerkers. Dat is me nogal wat. U bent de leiding kwijt. Dat is één. Twee, als wij depotbewijzen willen

aanvragen bij een niet-agent bank dan weigert u deze af te geven. En zelfs helemaal depotbewijzen daar bent u dit jaar wel gigantisch lastig mee. En waar u ook een rampzalige toestand mee maakt, dat is met uw callcenters. Je kunt van drie kwartier tot vijf uur tot drie uur in de rij staan om gehoord te worden want dan moet je een vraag stellen die niet op de website staat, maar dan ben je van drie kwartier tot drie uur bezig om alleen maar in de wachtrij te staan. Dat vind ik rampzalig. Dat is mijn tweede vraag. En mijn derde vraag is: in het blokje 2 heeft de accountant een woord gezegd; wanneer mag ik vragen stellen aan de accountant? Mag ik dat nu doen of later?

De voorzitter

Als u een vraag heeft voor de accountant kunt u die nu stellen.

De heer Spanjer

Oké, accountant, u weet ook dat het in 2022 slecht geweest is. Heeft u daar onderzoek naar gedaan, want in de NBA, uw brancheorganisatie NBA, staat duidelijk dat u ook aan ons aandeelhouders moet aangeven hoe de sfeer is binnen de Raad van Bestuur en binnen de organisatie. Want u bent onze ogen op dat niveau. Daar heeft u niets over verteld. Hoe bent u daar? Want ook de bankiers, dus de voorlopers van mijnheer Swaak, die staan op het netvlies van het OM. Hoe heeft u dat ervaren?

De voorzitter

Bernard, wil jij hier iets over zeggen of wil je hier nog even over nadenken?

De heer Roeders

Ik zal de vraag beantwoorden.

De voorzitter

Ja oké, ga je gang. Dan moet je wel daarheen lopen. Ik ga ondertussen even de eerste vraag beantwoorden. U refereert aan een artikel in het Financieel Dagblad geloof ik.

De heer Spanjer

Ja.

De voorzitter

Wanneer was het? Vorige week ergens hè? Ja, ik heb het gelezen hoor. Dank u wel. Ik heb al voldoende exemplaren van het Financieel Dagblad. U kunt misschien aan het einde van het artikel lezen dat het iets betreft wat plaatsgevonden heeft in 2007. Toen was meneer Swaak nauwelijks geboren, laat staan dat hij aan de leiding stond van de ABN AMRO.

De heer Spanjer

Dan is hij wel heel erg snel grijs.

De heer Roeders

Uw vraag over de sfeer, tenminste zo heb ik hem begrepen, wat de sfeer is bij de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen en wat wij daarvan meegenomen hebben en wat we daarover zouden kunnen meedelen. Dat was uw vraag geloof ik. Wij doen natuurlijk geen specifiek onderzoek naar de sfeer of 'the tone at the top' maar we hebben wel observaties. Daar kan ik relatief kort over zijn, maar onze observatie bij zeg maar de huidige Raad van Bestuur en de huidige Raad van Commissarissen is dat we ze zeer controlebewust vinden. We vinden ze ook zeer serieus in de dialoog met de toezichthouder en ook zeer serieus met investeringen in allerhande verbeteringen. Wat dat betreft wil ik ook graag verwijzen naar het management control statement, een belangrijk onderdeel van het jaarverslag, waar behoorlijk transparant naar onze mening toelichting wordt gegeven over wat er speelt, welke verbeteringen moeten plaatsvinden, wat de uitdagingen nog zijn. En we

denken dat dat echt een goed voorbeeld is voor veel andere ondernemingen in Nederland. Dus dat is eigenlijk wat ik hierover kan delen.

De heer Spanjer

En welke verbeteringen heeft u dan in uw management letter geschreven?

De heer Roeders

Vergelijkbaar met wat er in het management control statement staat. Maar wij schrijven, en daar heb ik vorig jaar ook toelichting op gegeven, over diverse thema's ieder jaar een management letter en er zijn altijd zaken te verbeteren. Dat gaat over IT. Dat gaat over cyberrisico's. Die nemen telkens toe. Al die ontwikkelingen moet elke onderneming, en zeker ook ABN AMRO, zeg maar bijbenen. Wij schrijven over risk management. Wij schrijven over het financieel afsluitproces. We hebben heel veel thema's, maar wij lezen dus ook wat er in het jaarverslag staat en we herkennen wat daar zeg maar in alle openheid ook wordt gezegd. Dus wat dat betreft is het redelijk één op één.

De heer Spanjer

Oké, dank u wel.

De voorzitter

Robert, heb jij nog een toelichting?

De heer Swaak

Ja, misschien nog uw opmerking over callcenters. We realiseren ons terdege dat die wachttijden niet acceptabel zijn. Daar werken we ook hard aan om die wachttijden te verminderen.

De heer Spanjer

Ja, want het personeel, als ik ze dan na drie uur aan de lijn krijg, die zeggen het is een drama.

De heer Swaak

Ja, u heeft uw punt duidelijk gemaakt. Dat ervaren wij natuurlijk ook. We zijn ook heel blij daar waar het goed gaat. Maar op het moment dat het niet goed gaat doen we daar alles aan om dat te verbeteren en dat blijft onze inzet.

De heer Spanjer

En ook de depotbewijzen hoop ik.

De heer Swaak

Daar spreek ik u graag na de vergadering even over om precies uw klachten te vernemen.

De heer Spanjer

Daar houd ik u aan.

De heer Swaak

Helemaal goed.

De heer Spanjer

Dank u wel voor nu.

De voorzitter

Dank mijnheer Spanjer. We gaan wederom naar althans voor mij rechts. Ja, gaat uw gang.

De heer Vreeken

Goedemiddag. Mijn naam is Robert Vreeken van We Connect You, Public Affairs en Investor Relations. De heer De Swaan, zo staat in het NRC, is een Rijnlandse bankier die niet echt tuk is op bavianengedrag. En er is nog een prachtig artikel over de voorzitter van de Raad van Commissarissen en dat geeft al aan de top van ABN AMRO wordt niet ruimhartig betaald, maar gezien zijn uitstekende netwerk lukt het hem telkens om uitstekende mensen aan te trekken. En dat is toch heel veel waard vind ik. Als we kijken naar sustainability dan zie ik dat ABN AMRO uit de Dow Jones Sustainability Index is gevallen. Dat vind ik natuurlijk wel heel bijzonder. Ik heb vorig jaar niet goed opgelet. Dus ik wil graag weten hoe dat gaat. En ik heb ook een oplossing. Er zit hier de directeur van de VBDO en de leden van de VBDO hebben zestienhonderd miljard euro (€ 1.600.000.000.000) aan vermogen. Een van de grootste is het ABP of waarschijnlijk het grootste. Het ABP heeft vijfhonderd miljard euro (€ 500.000.000) vermogen. Maar van die vijfhonderd miljard euro (€ 500.000.000) die wereldwijd geïnvesteerd wordt, wordt maar twee procent (2%), twintig miljard euro (€ 20.000.000.000), dus minder dan vijf procent (5%), geïnvesteerd in Nederland. Dus het zou mooi zijn als de vier leden van de VBDO dat zouden investeren in banken als ABN AMRO, PostNL, zodat duurzaamheid enorm kan versnellen, want dat helpt enorm goed. Want dat witwasgebeuren, dat is vrij kostbaar. Verder is een belangrijk punt, en dat is heel mooi, in de Raad van Bestuur en Raad van Commissarissen zijn veel mensen die overwegend vegetarisch eten. En het is zo in Nederland dat als iedereen drie dagen per week vegetarisch zou gaan eten dan zou het hele stikstofprobleem zijn opgelost in Nederland. Dus het is iets kleins maar bijzonder effectief. Witwassen: volgens mij wordt hier ongeveer een half miljard uitgegeven aan witwassen en er wordt in Nederland standaard niet vervolgd behalve bankiers. En ik heb dat eerder aangegeven. Ik denk dat het meer een onderwerp is voor het OM, voor de politie, voor het leger. Misschien dat het slimmer is dat jullie een fee betalen aan het leger, de politie en dat zij de boel gaan handhaven. Dit lijkt mij toch niet de taak voor banken. Als je dat overal doet werkt het veel effectiever wat mij betreft. Verder een heel belangrijk punt van vandaag, de rente. Die zal pak hem beet één procent (1%) zijn en het werd al tientallen jaren genoemd de Apple Bank zou komen en opeens is Apple Bank er. Ze betalen vier komma vijftien procent (4,15%) rente. Dat lijkt mij lange termijn gezien niet zo heel handig voor ABN AMRO. De vraag is ook of je dat moet willen, dat een groot technisch bedrijf ook zo'n bank heeft. Het lijkt mij niet helemaal. Maar goed, het is zover. Dus dat lijkt mij ook een ongewenste ontwikkeling. Dat zijn mijn vragen voor dit moment.

De voorzitter

Dank u wel. Ik kan me niet herinneren dat ik ooit het woord bavianen gebruikt heb in een interview maar ik ben ervan overtuigd dat u dat juist gelezen heeft. Ten aanzien van de Dow Jones Sustainability Index geloof ik dat het komt omdat wij buiten de top tien procent van de instellingen zijn gevallen, waardoor wij niet langer in de Dow Jones Sustainability Index vallen. Reden te meer om te zorgen dat we zodanig groeien dat we er weer binnen vallen en dan ben ik ervan overtuigd, dat we weer in de top van de Dow Jones Sustainability Index terechtkomen.

De heer Vreeken

De VBDO kan enorm helpen.

De voorzitter

Ja, maar dan moet u niet bij mij zijn. Dan moet u bij een vergadering van de betrokken pensioenfondsen zijn. Mijn invloed op mijn collega's is heel groot. Ik geloof echter niet dat ik ze kan dwingen om vegetarisch te gaan eten. Dan kan ik misschien het goede voorbeeld geven, maar dat daar heb ik toch wat moeite mee. Misschien kan de heer Swaak wat zeggen over de kosten van witwassen en in mijn ogen een niet erg verstandig idee om het leger binnen het huis te halen, maar ga je gang.

De heer Swaak

Laten we inderdaad niet over het leger gaan spreken binnen de muren van deze bank. Maar uw punt over de effectiviteit als het gaat over witwassen als samenleving, wij spenderen een kleine vierhonderdvijfenzestig miljard euro (€ 465.000.000.000), in die orde grootte, aan onze activiteiten met betrekking tot witwassen.

De heer Vreeken

Miljoen neem ik aan.

De heer Swaak

Excuus, miljoen. We hebben één op de vijf medewerkers die zich daarmee bezighouden en dat zijn wij niet alleen. Dus als samenleving zijn we allen druk bezig om dat witwassen te bestrijden. En ik kan u verzekeren dat we discussies voeren, niet alleen binnen de banken in NVB-verband, maar ook met de verschillende instellingen om vooral die effectiviteit te verbeteren, daarbij ook in acht nemend dat het belang voor onze klanten en wat klanten daarvan merken, want klanten hebben daar ook last van, van het feit dat wij dus keer op keer weer vragen moeten stellen in het kader van de poortwachtersfunctie die wij hebben als bank. Dus u heeft zeker gelijk. Dit kan geen blijvende situatie zijn en daarom zoeken we ook de dialoog met de instellingen waar wij mee te maken hebben.

De voorzitter

Misschien nog een laatste punt over de Apple Bank. Ik begreep inderdaad dat ze vier en half procent (4,5%) aanbieden alleen in de Verenigde Staten. Ze bieden het alleen maar in de Verenigde Staten aan. We moeten zien hoe zich dat ontwikkelt. De samenwerking met Goldman Sachs: ik geloof dat tot nu toe de activiteiten van Goldman Sachs in de retailmarkt niet erg succesvol zijn geweest. Dat was, hoe heet het ook alweer, Midas? Nee. Iets dergelijks. Maar goed we moeten zien hoe zich dat verder ontwikkelt. Maar tot nu toe is het aanbod alleen in de Verenigde Staten en daar zijn we niet actief in de retailmarkt zoals u weet. Dank u wel. Ik ga weer naar de linkerkant toe.

De heer Abma

Dank u wel. Mijn naam is Ronald Abma. Ik sta net als vorig jaar hier op de aandeelhoudersvergadering van ABN AMRO en dat doe ik omdat ik mij zorgen maak. Ik maak mij ernstig zorgen. De aanstormende klimaatcrisis zal het leven van mijn twee tienerdochters bijzonder ernstig overhoop gooien. Maar ik heb ook hoop. En daarom sta ik hier op de aandeelhoudersvergadering van een van de meest vervuilende bedrijven in Nederland. En mijn hoop bestaat hieruit. Als de ABN AMRO echt voldoende maatregelen neemt om de schade te beperken, dan is er nog hoop, nog enigszins hoop, en daarom, mijnheer de voorzitter, ga ik mijnheer Swaak de belangrijkste vraag stellen die ik kan stellen en dat is gaat ABN AMRO in 2030 minimaal vijfenveertig procent (45%) minder CO₂ uitstoten in absolute zin in de hele keten, dus scope één, twee en drie ten opzichte van 2019.

De voorzitter

Dank u wel. Robert.

De heer Swaak

Ja, dank u wel voor uw vraag. Dan herhaal ik het antwoord wat ik eerder heb gegeven. Dus we blijven op onze intensiteitsdoelstellingen handhaven. We hebben duidelijk aangegeven wat onze transitiepaden zijn tot 2050. Wij blijven ons focussen op die Net-Zero Banking Alliance waar we ook lid van zijn geworden. En we blijven ook consistent met onze eigen doelstellingen 2030 handhaven voor onze eigen interne doelstellingen. Dus dat heb ik net ook al toegelicht en dat blijven we ook doen.

De voorzitter

Dank. De volgende vragensteller. Gaat uw gang mevrouw.

Mevrouw Beenes

Dank u wel. Mijn naam is Maaïke Beenes en ik heb een vraag over het olie- en gasbeleid van ABN AMRO namens de Nederlandse NGO BankTrack. In het noorden van Mozambique woedt sinds 2017 een gewapend conflict dat mede gevoed wordt door onvrede over de ongelijke verdeling van winsten die worden verdiend met lokale gasprojecten. Er zijn al meer dan een miljoen mensen gedwongen geweest dit gebied te ontvluchten. In 2017 heeft ABN AMRO ook een gasproject in deze regio gefinancierd, namelijk het Coral South FNLG project. Op dit moment is er ook een ander project in hetzelfde gebied dat nog op zoek is naar financiers, namelijk Rovuma LNG. Coral South is inmiddels operationeel, maar Rovuma moet dus nog gebouwd worden. En naast dat dit project in een actief conflictgebied ligt, wordt het gas wat in die terminal zou worden verscheept gewonnen door middel van zogenoemde ultra deep water drilling, dat plaatsvindt op meer dan twee kilometer diepte. En dit is een manier van gaswinning die bovenmatig risico met zich meebrengt, zoals ook blijkt uit wetenschappelijk onderzoek. En mijn vragen aan u zijn daarom als volgt. Waarom sluit het beleid van de ABN AMRO wel exploratie voor nieuwe olie- en gaswinning uit, maar niet de productie zelf of hieraan gelinkte infrastructuur? ABN AMRO heeft ook beleid om voorzichtig om te gaan met het financieren van productie van olie en gas in conflictgebieden als die staan op de lijst van de Wereldbank van actieve conflictgebieden. Waarom geldt hetzelfde niet voor infrastructuurprojecten in conflictgebieden? En waarom worden eigenlijk olie- en gaswinning in conflictgebieden niet categorisch uitgesloten? Mijn tweede vraag is: kunt u bevestigen dat een LNG-project dat haar gas krijgt uit zo'n ultra deep water gaswinning, en dat ligt in een gebied dat staat op de lijst van de Wereldbank van conflictgebieden, in theorie gewoon door ABN AMRO gefinancierd kan worden. En mijn derde vraag: is ABN AMRO gevraagd of overweegt het om dit specifieke project, dus Rovuma LNG te financieren. Dank u wel.

De voorzitter

Dank u wel, mevrouw. Robert.

De heer Swaak

Op uw laatste vraag kan ik sowieso geen antwoord geven. Dat zult u begrijpen. Want wij doen geen mededelingen over individuele financieringen of individuele klanten die daarbij betrokken zijn. Op uw eerste vraag, en dat kunt u ook lezen in ons jaarverslag, u kunt dat ook lezen in de manier waarop wij omgaan met de keuzes die wij maken, u refereerde heel terecht aan de exclusielijst die wij op dit moment hebben: wij blijven per klant een engagementdiscussie voeren. Dus op het moment dat er aanleiding is, of het op het gebied is van human rights, op het gebied van biodiversiteit, dan voeren wij discussies met onze klanten. Wij hebben er niet voor gekozen, behalve dan de sectoren die u terecht aanhaalt in die exclusielijst, om die uitsluiting in olie en gas in het algemeen te doen, want wat we daarmee doen is toch in gesprek blijven en zorgen dat we die transitie, waar we het maar de hele tijd over hebben, voor elkaar krijgen. Die transitie krijg je niet voor elkaar door het gesprek niet meer te voeren. Op het moment dat het engagementgesprek aanleiding geeft in de bank in z'n algemeenheid tot een inschatting van een klant zoals wij kijken naar risicomanagement, zoals wij kijken naar risico op het gebied van klimaat sustainability, als daar een hoge risicokwalificatie komt, dan intensiveren wij dat gesprek en dan intensiveren wij ook de mate waarin wij volgen wat een klant zou doen. Daar hoeven we niets voor te veranderen. Dat doen wij op dit moment al. Dus daardoor is er ook wat mij betreft geen aanleiding om specifieke sectoren in specifieke gebieden zo aan te duiden, maar veel meer de uitvoering te doen, zoals we zelf al aangeven, in de wijze waarop we met onze klanten omgaan.

De voorzitter

Dank.

Mevrouw Beenes

Dus ik kan wel concluderen dat het in theorie wel mogelijk zou zijn dat zo'n project dus nog gefinancierd wordt?

De heer Swaak

U heeft mijn toelichting gehoord en ik laat uw conclusies, als u dat goed vindt, aan uzelf.

De voorzitter

Dank u wel. U was later dan mijnheer Stevense. Normaalgesproken ga ik links en rechts, maar mijnheer Stevense stond er al zo lang. Gaat uw gang.

De heer Stevense

Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Stevense, Stichting Rechtsbescherming Beleggers. Er zijn inmiddels al wat vragen gesteld die ik had staan, onder andere die van TLTRO. Dat viel ons ook op. Wij zijn niet zo kapot van de ECB, net als dat we van de overheid erg kapot zijn maar het is zoals het is. Ten aanzien van depotbewijzen callcentra weet ik niet of wij een speciale telefoonlijn hebben, maar wij hebben geen problemen met ABN AMRO bank. We worden snel geholpen en goed geholpen.

De voorzitter

U heeft altijd een streepje voor gehad.

De heer Stevense

Ja dat merk ik vandaag. U had het over ChatGPT. Toen schoot me iets in mijn gedachten. Mijn zoon is directeur bij een aannemingsmaatschappij en we vielen allebei bijna van onze stoel af toen hij vertelde dat mensen van rond zestig jaar niet eens met een mobiele telefoon om konden gaan. Dus laat staan dat ze weten wat ChatGPT is. U doet er al het een en ander aan, maar wij vinden toch wel dat daar snel en adequaat in gehandeld moet worden, want dat kan niet. Er is weinig ruimte voor tegenvallers. Het is al een beetje aan de orde geweest, Amerika en ik hoor het ook rond me heen van die banken die betrekken geld van ons, spaargeld, en daar gaan ze obligaties voor kopen, gewoon logisch investeren, maar gesteld dat iedereen in een keer geld nodig heeft dan heb je de poppen aan het dansen. Dus in hoeverre dekt u uw beleid in dat dat voorkomen wordt. Wat ook al een beetje aan de orde is geweest, dat is fraude, witwassen. Wij zijn van mening dat dat de taak van overheid is en geen taak van de individuele banken. Toen het op uw bordje gelegd werd hoe hard heeft u toen geprotesteerd tegen de overheid want het is hun zaak. U zei het al, het kost vijfhonderd miljoen euro (€ 500.000.000). En de klanten hebben er ook trammelant mee gehad. Ik heb zelf in de ABN AMRO bank er geen trammelant mee gehad, maar bij de ING ben ik gruwelijk kwaad geworden want dan moet je dus weer een keer een UBO-formulier invullen. Ik dacht dus dat dat bij de Kamer van Koophandel voldoende was. Toen kreeg ik iedere keer van we moeten dit hebben, we moeten dat hebben. Ik zeg als jullie zo doorgaan dan mag ik wel een secretaresse bij Tempo-Team aantrekken. Dan zeggen ze dan doet u dat.

De voorzitter

Mijnheer Stevense, mag ik u vragen om tot uw vragen te komen, want anders komen we in tijdnood.

De heer Stevense

Mijn vraag is, ook al ten aanzien van voorgaande: hoe hard heeft u hiertegen geprotesteerd want het is geen taak van de banken. Dan zijn de bankassurantiebedrijven hier in Nederland inmiddels weg. Ik hoor mijn vader nog zeggen, hij was bij de levensverzekeringsmaatschappij in Utrecht toen, dat is later Fortis geworden: banken die komen geld te kort als levensverzekeringsmaatschappijen geld over hebben en andersom. Hij zegt dus het is veel makkelijker dat levensverzekeringsmaatschappijen en spaarbanken samengaan. Dat is uit elkaar getrokken. Hoe wordt dat tegenwoordig opgelost? We hebben nog één bankassurantiebedrijf in onze contreien. Dat is KBC. Daar ben ik toevallig ook klant van, maar ik vraag mijzelf toch af hoe dat opgelost wordt. Dan ten aanzien van milieu. Ik heb daar toch een wat andere mening over. Toen ik 1959 naar de lagere school en tuinbouwschool toe ging hadden we drieënvijftigduizend (53.000) hectaren fruit, appels en peren. Nu hebben we nog geen twintigduizend (20.000), negentienduizend (19.000). Als iedereen gezorgd had dat die fruitteelt in Nederland

rendabel was gebleven, hadden we nu misschien veel meer fruitteelt gehad en ook meer bomen geplant voor de CO₂. Nu praat iedereen over een boom in Afrika en weet ik wat allemaal. Nee, gewoon hier in Nederland en zorgen dat de Nederlandse fruitteelt rendabel is. Er wordt een project opgestart in de Betuwe. De appelaanplant die is verouderd. Fruittelers hebben geen geld meer om die te vernieuwen. Nu willen ze samen met de Rabobank die zaak weer opnieuw opstarten en dan zou de Betuwe het modernste appelteeltgebied van de wereld moeten worden. Ik denk de ABN AMRO bank heeft ook zo links en rechts in de agrarische sector wat gefinancierd. Ik denk dat dat gewoon één van de oplossingen is voor het klimaat.

De voorzitter

Zullen we het hier even bij laten tot nu toe?

De heer Stevense

Ik had nog een vraag voor de accountant.

De voorzitter

Dan een hele korte vraag voor de accountant. Gaat uw gang.

De heer Stevense

Dat gaat over het IT-systeem. Daar heb ik hem, als ik het goed gehoord heb, niet over gehoord. In hoeverre heeft u die gecontroleerd?

De voorzitter

Oké, dank u wel. De heer Roeders gaat nadenken over het antwoord dat hij hierop gaat geven. Misschien kan ik één opmerking over bankassurance maken. In het verleden hebben we daar in Nederland ruimschoots ervaring mee opgedaan en dat waren als ik het me wel herinner niet echt heel erg positieve ervaringen. Inmiddels zijn al die bankassuratiebedrijven weer opgesplitst. ABN AMRO heeft zich daar nooit mee bezig gehouden en ik denk dat dat een verstandige beslissing was. Maar nu spreek ik veel meer als iemand die macro kijkt naar de ontwikkelende financiële sector dan naar de bank individueel. Het lijkt me niet verstandig om levensverzekeringsrisico's en bancaire risico's in één balans te combineren, maar dat is mijn standpunt en gelukkig wordt dat standpunt gedeeld door mijn collega's in de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur. Dus ik denk niet dat dat verstandig zou zijn. Robert, geef jij antwoord op andere eventuele vragen.

De heer Swaak

Ja, waarvan akte. Ik zal proberen uw vragen kort te beantwoorden. Dank voor uw complimenten aan de callcenters. Wij werken daar hard aan zoals gezegd. Renterisico's dekt de bank in zoals we al eerder hebben aangegeven in vergelijking met wat er in de Verenigde Staten is gebeurd. Wat betreft witwassen apprecieer ik uw sentiment als ik het zo mag duiden over waar witwassen thuishoort. We hebben wetgeving en in die wetgeving staat de rol van banken als poortwachter. Dus daar kunnen we over in discussie gaan. Maar ik denk dat we ons eerder zouden moeten richten op het effectief uitvoeren van die rol als poortwachter, maar dat dan wel doen op een manier dat dat ook duurzaam is als ik het woord op een andere manier mag gebruiken in de toekomst. Natuurlijk is het zo dat we ons zullen inzetten voor alle sectoren in Nederland, waaronder een fruitteelt. En als er klanten zijn bij ABN AMRO die met ons in gesprek willen gaan over mogelijkheden tot financiering, zijn wij daar altijd toe bereid.

De voorzitter

Dank. Bernard.

De heer Roeders

Uw vraag over IT: IT is voor een bank uiteraard heel belangrijk. De hele bank draait op IT. Dus voor onze controle is het controleren van de IT-systemen en de controles rondom IT ook zeer belangrijk. En dat is ook wat wij dan noemen één van onze kernpunten van onze controle. We hebben er drie. Ik benoemde ze eerder in mijn presentatie. Dat is kredietvoorzieningen. Het is overige voorzieningen en betrouwbaarheid en continuïteit van IT. Dus we besteden heel veel tijd daaraan, aandacht, en we schrijven er zelfs ook wat over op in onze accountantsverklaring zoals die aangehecht is bij de jaarrekening en daar kunt u eigenlijk precies zien wat we daaraan gedaan hebben en wat we ervan vinden.

De voorzitter

Dank.

De heer Stevense

Ik heb het gelezen en ik vond het een beetje kort door de bocht.

De heer Roeders

We schrijven natuurlijk samengevat wat we ervan vinden en ik verwijs dan ook nog weer, wat ik eerder ook al zei, naar de tekst die in het management control system statement staat van de bank. Dat is iets waar wij ook naar gekeken hebben en ook getoetst hebben of wij het eens zijn met die teksten. Dus daar staat ook voldoende naar onze mening over hoe het met de IT staat bij ABN AMRO. En wat ik zeg, wij controleren het en uiteindelijk kunnen wij ons baseren op de IT-systemen bij ABN AMRO. Het leidt voor ons niet tot een afkeurende verklaring om het zo maar te zeggen.

De heer Stevense

Dat hebben we ook gezien. Oké. Dank u.

De voorzitter

Dank Bernard. Ik heb nog twee vraagstellers en daar wil ik het bij laten voor dit punt, hier aan mijn linkerkant, en dan de heer daar, maar eerst daar. Gaat uw gang.

De heer De Rijk

Ja dank u wel. Ik ga een beetje het risico nemen dat ik u verveel, want ik ga eindigen met een vraag die u al eerder heeft gehoord omdat ik toch hoop op een duidelijk ja of nee en het is een gesloten vraag. Ik zal hem inleiden met een korte persoonlijke noot. Mijn naam is Peer de Rijk. Ik werk voor Milieudefensie. Ik ben zesenvijftig (56) jaar. Ik ben nu bijna veertig jaar actief in energie- en klimaatbeleid, de klimaatbeweging, en ik leef eigenlijk permanent tussen hoop en vrees, hoop omdat ik weet dat de mens tot heel veel in staat is en ook in staat zou moeten zijn het klimaatprobleem op te lossen, en vrees omdat ik weet dat we het nog steeds niet aan het doen zijn. Ik ben hier nog enkele decennia. Ik red het wel. Ik denk ook elke dag aan mijn kleindochter, Renske heet ze. Zij is drie en zij heeft werkelijk nog alle vertrouwen in de mensheid. Ze heeft ook nog geen invloed op het klimaatprobleem. Dat heeft u wel. Ik heb een paar jaar bij Milieudefensie mogen werken aan de rechtszaak tegen Shell en het feit dat we die gewonnen hebben heeft mij hoop gegeven en me vrolijk gestemd. Mijn kleindochter op haar beurt werd weer vrolijk van een blijde opa. Nu moeten alle grote vervuilende bedrijven in actie komen. Als u het niet doet voor het bedrijf zelf, doe het dan in elk geval voor Renske en alle kinderen van deze wereld. Ik heb dan ook één vraag aan u: gaat ABN-AMRO in 2030 in absolute zin en in de hele keten minimaal vijfenveertig procent (45%) CO₂ minder uitstoten ten opzichte van 2019. Heel graag een ja of een nee.

De voorzitter

Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Swaak.

De heer Swaak

En als u mij toestaat geef ik ook daar weer antwoord op. Wij blijven herhalen, ook in deze vergadering, dat wij kiezen voor die intensiteitsdoelstellingen in plaats van die absolute reductie. Wij hebben dat uitgebreid toegelicht. U kunt dat lezen in ons klimaatplan. We hebben u ook aangegeven waarom we een ander referentiejaar nemen dan de 2019 die eerder genoemd is en dat heeft te maken met het feit dat wij in die intensiteitstarget zoals we die ook hebben weergegeven ook verantwoording kunnen blijven afleggen. En dat zullen we ook blijven doen.

De heer De Rijk

Dank u wel. Ik beschouw dat overigens als een nee. Op een ja of nee vraag moet ik dit als een nee beschouwen.

De heer Swaak

U heeft mij een vraag gesteld. Ik heb een antwoord gegeven.

De heer De Rijk

Ja, dank u wel.

De voorzitter

Alleen nog de heer Van den Bos en dan gaan we door maar u krijgt op andere momenten nog mogelijkheden om vragen te stellen, maar ten aanzien van dit punt alleen nog de heer Van den Bos Gaat uw gang.

De heer Van den Bos

Mijn naam is Van den Bos. Ik sta als privéaandeelhouder hier. Ik heb een aantal opmerkingen en ik heb een aantal vragen. Ik heb één vraag aan de accountant. Dat betreft de management letter. En ik heb een ander punt ook voor de accountant. Dan moet ik eens heel even kijken. De voorzieningen: een heel belangrijk punt. We zitten op het ogenblik denk ik in een verslechterde economische omgeving. Mijnheer Swaak heeft dat al aangegeven. Wat mensen kunnen besteden loopt erg terug. Wordt daar al op ingespeeld bij de bank uit defensief oogpunt om de voorzieningen met de toekomst op peil te houden. Dan heb ik een ander punt. Er werd gesproken over de hypotheek, dat dat was toegenomen. Mijn vraag is: zijn dat het aantal hypotheek, zijn de bedragen hoger geworden, zijn het nieuwe hypotheek of zijn het oversluitingen. Dan kom ik op het overzicht wat gisteren in de Telegraaf stond over de kosten, de fee. En het bleek dat ABN AMRO de hoogste was in de fee en de laagste in de rentebaten. Dan heb ik nog een vraag die ik vorig jaar ook heb gesteld en dat is de hypotheek van mijnheer De Swaan en dat zou onderzocht worden. Dus daar wil ik nog graag een antwoord op hebben. Hoeveel procent van het kapitaal dat bij ABN AMRO is gesteld door middel van depositorekeningen, noem maar op, spaarrekeningen, is zeg maar in de nulobligaties van de overheden belegd. Dan heb ik het hele punt van het groendenken. Wat is de druk vanuit ABN AMRO op de politiek, want daar speelt het zich allemaal af. En ik noem zo eens een voorbeeld, het doortrekken van de Flevolijn naar Groningen, Hamburg en Bremen. Je kunt natuurlijk als bank zeggen wij denken groen, wij willen groen denken en noem maar op, maar wordt daar ook vanuit de bank, en dan kijk ik even naar het aandeelhouderschap met de Nederlandse staat, druk op uitgeoefend? Dan heb ik een vraag.

De voorzitter

Ik tel ondertussen vijf van de drie vragen.

De heer Van den Bos

Ja, maar dit zijn de vragen naar de accountant toe.

De voorzitter

Wilt u de vraag over de Flevolijn aan de accountant stellen?

De heer Van den Bos

Ja, over de management letter.

De voorzitter

Ik mag het niet verklappen, maar ik kan u garanderen dat er niet over de Flevolijn wordt gesproken in de management letter.

De heer Van den Bos

Nee, meneer De Swaan, bij de les blijven. Ik zeg het nog een keer. We hebben het gehad over het groen denken. Achter elke tafel wordt continu het groene gebeuren aangekaart en NLF, dus de Nederlandse overheid, heeft nog steeds een meerderheidsaandeel in ABN AMRO. Wordt vanuit ABN AMRO, dus dan bedoel ik achter de tafel, druk uitgeoefend van het beleid wat men hier eigenlijk wil voeren, wat op zich geen slecht beleid is, om het ook in de politiek hard kenbaar te maken. Want ook mijnheer Swaak vertelde net dat er zeventigduizend (70.000) huishoudens waren en hij wilde daar niet te veel naar buiten treden, maar ik denk dat het als bank heel belangrijk is, de sociale antenne, om daar gewoon in de media aandacht aan te besteden. Want wat wil het met politici als het op de voorpagina van de grote bladen staat, dan schrikt Den Haag wakker en komt men in actie. Dus mijn verzoek is om daar toch meer naar buiten te treden. Maar de vraag aan de accountant is: het gaat om de management letter, hoeveel punten staan erin, hoeveel zware punten en wat is het verloop erin. De inhoud van de management letter boeit me niet. Dat mag ook niet verteld worden. Het gaat alleen om die punten. En een ander punt is, en dat is ook naar de accountant toe, ik heb een aantal keren gesproken over de doorlopende kredietrentes. Wij hebben gezamenlijk om de tafel gezeten en hoe moet ik het zeggen. Vanuit de accountant is er een heel stuk verduidelijking opgetreden met de situatie zoals die toen was, dus met inkoopgeld en noem maar op en verder wil ik daar niet over in detail treden. Dus dat heikele punt is van tafel.

De voorzitter

Dank u wel. Dat is mooi. Mogen we het hier even bij laten?

De heer Van den Bos

Dit zijn mijn punten.

De voorzitter

Dank u wel. Bernard, zou jij op een paar punten kunnen reageren? De vraag over mijn hypotheek zou ik graag aan de heer Dorland willen geven als voorzitter van het remuneration committee. Maar ga je gang.

De heer Roeders

Het ging alleen om de laatste vraag.

De heer Van den Bos

Ja, de management letter.

De voorzitter

De andere vragen doen wij.

De heer Van den Bos

De andere was een opmerking in de transparantie.

De heer Roeders

Wat betreft de management letter vroeg u hoeveel punten hebben wij, hoe zwaar zijn die punten en wat is de voortgang. Vorig jaar heb ik hier ook toelichting op gegeven en in een andere vraag ook al. We hebben best veel management letterpunten. Het is ook een grote organisatie. Er speelt van alles. Wij categoriseren die punten per

thema. Dus we hebben een punt over zeg maar het financieel afsluitproces. We hebben een punt over de IT. We hebben een punt over risicomangementsystemen, over verandercapaciteit. Dus er zijn een aantal onderwerpen. Compliance is ook een punt en per punt hebben we dan weer meerdere aanbevelingen. Dat is een dynamisch traject. Dus als ik jaar op jaar vergelijk, dan zie ik dat een aantal punten goed opgepakt zijn. Een aantal andere punten zijn weerbarstiger. Dus die zijn nog niet helemaal opgelost en er komen soms ook weer nieuwe punten bij. Dus het is al met al gewoon een behoorlijk stuk van ons werk in communicatie met de ABN AMRO, ook heel veel punten die overigens herkend worden door ABN AMRO, ook zelf geïdentificeerd zijn. Dus ik weet niet of getallen noemen veel toevoegt, maar het is een proces waar we met elkaar heel druk mee bezig zijn eigenlijk. En wat ik ook al eerder zei in het management control statement van het jaarverslag wordt echt naar onze mening behoorlijk transparant openheid te geven over wat er allemaal speelt. En dat vinden wij een heel goed stuk. Dat hebben we ook getoetst en wij zijn het er ook mee eens zoals het daar staat.

De heer Van den Bos

Maar het gaat om de zwaarte van de punten en zeg dat je in 2021 bijvoorbeeld, noem eens wat, vijftien zwaarwegende punten had en nu elf zwaarwegende punten dan denk ik de zaak is in control, het neemt af. Laat ik het zo vragen.

De heer Roeders

Het is vergelijkbaar en dat is puur omdat er punten afdalen en er komen weer punten bij. De wereld om ons heen verandert ook. Ik noemde net al cyber. Dat is iets wat zeg maar steeds hoger risico krijgt. Dus de zwaarte van onze punten wordt soms ook zwaarder. Maar al met al zien we zeker geen verslechtering, maar het blijft gewoon een uitdaging.

De heer Van den Bos

Oké. En de opmerking die ik plaatste over die DK-rentes het is heel goed dat we de koppen tegen elkaar hebben gezet en dat we daar goed over hebben gesproken en ook over dat hele witwasgebeuren. De heer Swaak heeft er ook een schrijven van mij over gehad hoe het totaalbank is aan te pakken. Kijk, de kosten zijn twee miljard euro (€ 2.000.000.000) in het hele bankwezen. De collega van ING heeft dezelfde mail gekregen. Ja er zijn mogelijkheden. Kijk, en om het maar te drukken bij de politiek: daar kun je wat bereiken, helaas.

De voorzitter

Robert, een antwoord op een aantal andere vragen en dan vraag ik Arjen om over mijn hypotheek iets te zeggen. Ga je gang.

De heer Swaak

Dank u voor uw vragen. U kunt ervan uitgaan dat wij, zeker als het gaat over witwassen, ik had het net ook al gezegd, de gesprekken blijven voeren met de overheden daar waar wij maatschappelijke ontwikkelingen zien. Ik zei net ook wel we brengen dat niet naar buiten. Dan bedoel ik dat we daar niet elke dag over staan te communiceren, maar natuurlijk brengen we naar buiten wat wij vinden, wat we zien, wat onze mening daarin is en ook die discussies voeren wij met de partijen die daarvoor aangewezen zijn. Ten aanzien van uw vraag met betrekking tot hypotheek, zagen wij in de tijd van de renteontwikkeling het afgelopen jaar inderdaad ook veel oversluitingen in termen van volumes. Ik ben ook blij te kunnen vermelden dat we ook nieuwe klanten hebben mogen verwelkomen bij ABN AMRO. En we waren in zijn algemeenheid blij met de toename van volumestijging bij de hypotheek. Tot slot uw vraag over obligaties en overheden. We hebben een liquiditeitsbuffer, dat hebben we ook al eerder aangegeven, van een kleine honderd miljard (€ 100.000.000.000). Daarvan is zestig miljard (€ 60.000.000.000) in cash en het overgrote deel van het restant houden we in overheidsobligaties.

De voorzitter

Dank. Arjen.

De heer Dorland

Ja. Een antwoord op uw vraag over de lening van de heer De Swaan. Deze heeft hij geruime tijd geleden afgesloten als werknemer van ABN AMRO en onder de toen geldende condities en voorwaarden. Dat heeft niets te maken met zijn functie als lid van deze Raad van Commissarissen. Het staat er totaal buiten.

De heer Van den Bos

Nee, ik stel de vraag omdat ik hem vorig jaar ook stelde.

De heer Dorland

Ik weet het.

De heer Van den Bos

Inzake de transparantie zeg ik dan kom ik daarop terug. Het andere punt, het antwoord van mijnheer Swaak wat ik net kreeg, dan denk ik heel simpel vaak. Maar goed, dat heb je als je van het platteland komt. Kijk, als je straks depositorekeninghouders, spaarrekeninghouders, ik zeg eens wat, drie procent (3%) moet gaan vergoeden en je hebt een bulk uitstaan op 0% obligaties dan ga je dus een mismatch krijgen met het hele rentegebeuren. Dat zal impliceren dat je winst daardoor achteruit kan gaan. En dat is de kern van de vraag.

De heer Swaak

Ja, maar de winst kan ook vooruit gaan. Dus dat waar het om gaat is hoe gaan wij om met de renterisico's. Dat hebben we net ook gezegd. We dekken die posities in. Ik denk dat in het vergelijk met die Amerikaanse banken waar net aan gerefereerd is een groot verschil zat, want daar werd dat niet gedaan.

De voorzitter

Het is natuurlijk een heel belangrijk onderwerp voor het asset and liability committee, die daar telkenmale naar kijkt, wat is de rente mismatch, wat is de maturity schedule en dergelijke. Dus dat is een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden van het asset and liability management. En daar wordt natuurlijk telkenmale nauwkeurig naar gekeken en het punt wat de heer Swaak zegt is dat je inderdaad een downward risk kunt hebben, maar je kunt ook een upside hebben. De juiste afwegingen maken hier is heel belangrijk.

De heer Van den Bos

Kijk, het is allemaal mooi om dat via methodes te berekenen, maar nuchter boerenverstand helpt ook heel vaak.

De voorzitter

U neemt mij de woorden uit de mond. Dank u wel.

De heer Van den Bos

Maar daar zijn we ook oud-collega's voor.

De voorzitter

Dank. Zijn er vragen via de livechat?

Moderator

Mijnheer de voorzitter, er zijn geen vragen binnengekomen in de livechat.

De voorzitter

Goed, dank u wel.

2.h Vaststelling van de gecontroleerde jaarrekening over 2021 (ter stemming)

De voorzitter

Dan gaan we door naar punt 2(h) van de agenda, namelijk de vaststelling van de gecontroleerde jaarrekening. Ik verwijs naar de jaarrekening zoals opgenomen in het jaarverslag ABN AMRO van 2022. De jaarrekening is onderzocht door de externe accountant en deze heeft een goedkeurende verklaring afgegeven. Er zijn ter zake geen vragen vooraf ontvangen. Zijn hierover vragen in de zaal? Dat is niet het geval en dan vraag ik aan de moderator of er vragen in de livechat zijn.

Moderator

Mijnheer de voorzitter, er zijn geen vragen binnengekomen in de livechat.

De voorzitter

Mooi zo. De vaststelling van de jaarrekening 2022 is ter stemming en zoals ik al eerder gezegd heb de stemming gebeurt elektronisch. U kunt gedurende de hele vergadering uw stem uitbrengen en ik zal aan het einde van de vergadering de resultaten bekendmaken.

3. Reserverings- en Dividendbeleid, Dividend Voorstel

3.a Reserverings- en dividendbeleid (ter bespreking)

3.b Dividend voorstel (ter stemming)

De voorzitter

Dan gaan we door naar punt 3 (a). Ik moet even mijn agenda erbij zoeken. Ik ga naar agendapunt 3 (a), toelichting reserverings- en dividendbeleid. Ik stel voor dat we in één keer door punten 3 (a) en 3 (b) heen gaan en dan kunt u over het gehele punt drie vragen stellen. En ik geef graag het woord aan Robert ter zake.

De heer Swaak

Ja, met betrekking tot 3 (a). Eind 2020 hebben we het raamwerk van ons kapitaal bepaald. ABN AMRO's uitkeringspercentage zoals u weet is in de vorm van dividend, is vastgesteld op vijftig procent (50%) van de gerapporteerde nettowinst toekomend aan aandeelhouders en certificaathouders na aftrek van AT1-couponbetaling en minderheidsbelangen. Basel IV is de primaire standaard voor ons kapitaal en we hebben een Basel IV CET1-doelstelling van dertien procent (13%). Als onze Basel IV CET1-ratio boven de drempel van vijftien procent (15%) uitkomt, overwegen we de inkoop van eigen aandelen en als de omstandigheden het toelaten en de toezichthouders daarmee instemmen.

De voorzitter

Oké, dank. Dan gaan we naar punt 3 (b), voorstel tot uitkering dividend en wederom Robert het woord graag.

De heer Swaak

Dank je Tom. ABN AMRO stelt over het jaar 2022 een slotdividend voor van negenennegentig eurocent (€ 0,99) per aandeel. En daarnaast is ABN AMRO een inkoopprogramma gestart op 9 februari 2023. Dit programma is op 11 april jongstleden voltooid. Het vereiste kapitaal voor het aandelen inkoopprogramma is gereserveerd en is al buiten de berekening van de kapitaalratio's per eind 2022 gelaten.

De voorzitter

Goed, dank. We hebben hier vooraf geen vragen over gekregen. Zijn er vragen uit de zaal? Ja, mijnheer Van den Bos.

De heer Van den Bos

In het verleden kan ik me herinneren dat voor het dividend wat uit werd betaald dat ABN AMRO daar direct aandelen voor kocht. Daar ben ik zelf altijd voorstander van. Gebeurt dat nu ook weer of niet? Of wordt dat alleen contant gedaan?

De voorzitter

Ja, het wordt alleen contant uitgekeerd. Gaat uw gang.

De heer Spanjer

Voorzitter, ik kom even naar u toe.

De voorzitter

U komt naar mij toe? Wat gezellig.

De heer Spanjer

Ja. Kijk, hier is 3 (b) stemmingspunt, maar hier staat alleen maar 3 (a). Dus wij kunnen eigenlijk niet over 3 (b) stemmen.

De voorzitter

Klopt dat? Ik kijk even naar Hanneke.

De heer Spanjer

Kijkt u maar.

De voorzitter

Ja, ik zie het staan. Ik weet het. Ik wil alleen even bij het secretariaat vragen hoe dat heeft kunnen gebeuren.

De voorzitter

Ja, dat gaan we proberen. We gaan het oplossen. Dank. Heel alert. Zijn er nog meer vragen over dit punt? Zijn er vragen via de live chat binnengekomen?

Moderator

Mijnheer de voorzitter, er zijn geen vragen binnengekomen via de live chat.

De voorzitter

Oké. Ik begrijp inmiddels dat er over 3 (a) op het systeem wel gestemd kan worden, 3b niet. Daar gaan we even naar kijken hoe we dat kunnen oplossen nog voor het einde van de vergadering.

4. Decharge

- 4.a Verlening decharge aan de individuele leden van de Executive Board in functie gedurende het boekjaar 2022 voor hun taakuitoefening gedurende 2022 (ter stemming)**
- 4.b Verlening decharge aan de individuele leden van de Raad van Commissarissen in functie gedurende het boekjaar 2022 voor hun taakuitoefening gedurende 2022 (ter stemming)**

De voorzitter

Dan ga ik naar punt 4 (a) en 4 (b), het voorstel tot dechargeverlening aan de individuele leden van de Executive Board en de Raad van Commissarissen in functie in het boekjaar 2022 voor hun taakuitoefening gedurende 2022. Eerst eventuele vragen over decharge aan de leden van de Executive Board en dan over de leden van de Raad van Commissarissen. Zijn er vragen van tevoren ontvangen? Nee, die zijn er niet. Zijn er vragen uit de zaal ter zake? Ook niet. En zijn er vragen via de live chat?

Moderator

Mijnheer de voorzitter, er zijn geen vragen binnengekomen via de live chat.

De voorzitter

Dank. Ook dit agendapunt is ter stemming en datzelfde geldt voor de decharge voor de leden van de Raad van Commissarissen. Er zijn geen vragen vooraf ontvangen. Zijn er vragen uit de zaal? Dat is niet geval. Zijn er vragen uit de live chat?

Moderator

Mijnheer de voorzitter, er zijn geen vragen binnengekomen in de live chat.

5. Verslag over het functioneren en de herbenoeming van de externe accountant

De voorzitter

Oké, ook dit agendapunt is ter stemming en ik zal de uitslag daar aan het eind van de vergadering bekendmaken. Dan gaan we naar punt 5 van de agenda. Dat is het verslag over het functioneren en de herbenoeming van de externe accountant.

5 (a) Verslag van het functioneren van de externe accountant (ter bespreking)

De voorzitter

Allereerst punt 5 (a), het bespreken van het verslag en van de evaluatie van de externe accountant en daarvoor geef ik graag het woord aan Sarah Russell. I will give the floor to Sarah Russell, the Chairman of the Audit Committee. She will tell you about the most important points which came out of the yearly evaluation of the functioning of the external auditor.

Mevrouw Russell

Bedankt, Tom. Net als in de voorgaande jaren hebben we een enquête gehouden onder onze belangrijkste leidinggevendenden die samenwerken met de externe accountant. Dit doen we omdat we erachter willen komen hoe de diensten van deze accountant wordt ervaren. We meten dit aan de hand van een aantal essentiële punten. De score geeft een vrij goed beeld van hoe tevreden we hierover zijn binnen ABN AMRO als geheel, inclusief onze dochtermaatschappijen. Uit de resultaten van de enquête blijkt dat de prestaties van de externe accountant tot en met de periode van de onlangs afgeronde financiële audit naar wens zijn. De score is een drie komma acht (3,8) op een schaal van vijf. Dat is een verbetering ten opzichte van vorig jaar, want toen was de score drie komma zes (3,6). Respondenten hebben de onafhankelijkheid, objectiviteit, kennis, professionaliteit en risicobeoordeling als zeer goed beoordeeld. In vergelijking met vorig jaar is dit nu steeds duidelijker zichtbaar binnen de bank en alle dochtermaatschappijen. Ik wil ook benadrukken hoe belangrijk het is dat EY als voldoende objectief en onafhankelijk wordt gezien. Dat is namelijk nodig om het management adequaat uit te dagen. EY is inmiddels al zeven jaar onze externe accountant, maar zij blijven zich op een professionele manier kritisch opstellen. Dit doen ze onder andere door na verloop van tijd andere medewerkers in te zetten, zoals de regels ook voorschrijven. Daarnaast zorgen ze ervoor dat teamleden over voldoende kennis beschikken op het gebied van bankaudits. We verwachten dat EY onze accountant blijft tot boekjaar 2025. Dat wordt het tiende jaar waarin het bedrijf de audits uitvoert. Hierna vindt er een verplichte accountantroulatie plaats. De verbeteringen die ten opzichte van vorig jaar naar voren kwamen in de enquêteresultaten, hebben te maken met de beoordeling van risico's op het gebied van financiële rapportage en het betere zicht daarop binnen de bank. Bij dit soort evaluaties benut EY de opgedane ervaring uit eerdere audits. De gesprekken met het management om tijdig handelen waar nodig te waarborgen, kunnen nog effectiever. EY werkt hier voortdurend aan tijdens alle contactmomenten met het management. EY heeft aan de hand van data-analyses verbeteringen geïnitieerd met betrekking tot innovatie. We denken dat dit nog verder kan worden uitgebreid, met name op het gebied van niet-financiële informatie en assurance. In 2023 en de jaren daarna moet de natuur meer prioriteit krijgen, in lijn met toenemende ESG-regels. Dit is ook een onderwerp waarvoor de bank de eigen normen naar boven moet blijven bijstellen. Over het algemeen is een score van drie komma acht (3,8) een prima resultaat, vooral in het licht van de opwaartse trend van deze score. Bedankt, Tom.

De voorzitter

Dank, Sarah. Er zijn geen vragen vooraf ontvangen over de evaluatie van de externe accountant. Zijn er vragen uit de zaal? Dat is ook niet het geval. Zijn er vragen uit de live chat.

Moderator

Er zijn geen vragen binnengekomen in de live chat.

De voorzitter

Dank u wel. Dan constateer ik dat er geen vragen meer zijn.

5 (b) Herbenoeming Ernst & Young Accountants LLP (EY) als externe accountant voor de boekjaren 2024 en 2025 (ter stemming)

De voorzitter

Dan gaan we over naar punt 5 (b). Dat is de herbenoeming van Ernst & Young als externe accountant over de boekjaren 2024 en 2025. Ook dit agendapunt is ter stemming en de uitslag zal ik aan het eind van de rit bekendmaken. Er zijn geen vragen vooraf ontvangen. Zijn er vragen uit de zaal? Nee. Zijn er vragen via de live chat?

Moderator

Er zijn geen vragen binnengekomen in de live chat.

6. Samenstelling en collectieve profielschets van Raad van Commissarissen

6 (a) Collectieve profielschets van de Raad van Commissarissen (ter bespreking)

De voorzitter

Dank u wel. Dan stel ik voor dat we doorgaan met het volgende punt en dat is punt 6 van de agenda, samenstelling en collectieve profielschets van de Raad van Commissarissen. En we beginnen met 6 (a), de collectieve profielschets van de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen heeft zijn eigen omvang in samenstelling vastgesteld in een collectieve profielschets en daarmee rekening gehouden met de aard en de activiteiten van de onderneming en het individuele risicoprofiel en bedrijfsmodel van de onderneming. Het aantal leden van de Raad van Commissarissen wordt door de Raad van Commissarissen zelf vastgesteld op voorwaarde dat de Raad uit ten minste drie leden bestaat. De Raad van Commissarissen heeft recent een wijziging aangebracht in deze collectieve profielschets. Het doel van de wijziging was allereerst om kennis en ervaring op het gebied van duurzaamheid, digitalisering en data verder te verankeren in de collectieve profielschets. Ook heeft de Raad van Commissarissen verduidelijkt dat zij als collectief voldoende toezichthoudend vermogen moet kunnen uitoefenen op de ondernemingsplannen, strategie en risico's en de implementatie daarvan. Daarnaast wordt met de wijziging beoogd de doelstelling inzake gender diversity aan te passen aan de bepalingen in de wet evenwichtige verhouding tussen mannen en vrouwen in bestuur en Raad van Commissarissen die op 1 januari 2022 in werking is getreden. Afgezien van deze zaken leidt de wijziging niet tot inhoudelijke aanpassingen. De gewijzigde collectieve profielschets is opgenomen in de vergaderdocumenten die u ontvangen heeft. De wijziging in de collectieve profielschets hebben we besproken met de Raad van Medewerkers. We hebben geen vragen hierover ontvangen. Zijn er vragen uit zaal? Zijn er vragen in de live chat?

Moderator

Er zijn geen vragen ontvangen in de live chat.

De voorzitter

Oké. Dan gaan we door naar het volgende agendapunt met dien verstande dat ik u even wil mededelen dat het inmiddels mogelijk is ook op punt 3 (b) te stemmen. De techniek staat voor niets.

6 (b) Mededeling van vacatures in de Raad van Commissarissen (ter bespreking)

De voorzitter

Dan gaan we nu door met agendapunt 6 (b), mededeling van vacatures in de Raad van Commissarissen. Volgens het aftredingsschema van de Raad van Commissarissen verloopt het huidige mandaat van Anna Storåkers en Michiel Lap aan het eind van deze Algemene Vergadering. Daardoor ontstaan twee vacatures en voor beide vacatures zijn profielschetsen opgesteld en als vergaderdocument toegevoegd. Michiel Lap heeft zelf aangegeven graag beschikbaar te zijn voor een nieuwe termijn als lid van de Raad van Commissarissen en daar zijn we erg blij mee. Anna Storåkers, en daar zijn we minder blij mee, heeft aangegeven haar termijn niet te verlengen. Daarnaast stelt de Raad van Commissarissen voor om een extra lid aan de Raad van Commissarissen toe te voegen. We hechten heel veel belang aan cultuur, governance, duurzaamheid, de klimaatrisico's en grote transformatie. Ik denk dat we tijdens deze vergadering over governance, duurzaamheid, klimaatrisico's en dergelijke heel veel aandacht besteed hebben. Om de uitdagende rol van de Raad van Commissarissen op alle vakgebieden adequaat te kunnen uitoefenen is het wenselijk om nog een lid aan de Raad van Commissarissen toe te voegen met specifieke expertise op het gebied van voornoemde thema's. Dit

betekent dat de Raad van Commissarissen een aanvullende vacature heeft opengesteld binnen de Raad van Commissarissen. De wervings- en selectieprocedure voor deze positie is gaande. Er zal een Algemene Vergadering belegd worden voor de benoeming van de nieuwe Commissaris.

6 (c) Gelegenheid voor de Algemene Vergadering tot het doen van aanbevelingen, met inachtneming van profielschetsen (ter bespreking)

De voorzitter

Voordat ik u de gelegenheid geef om de vragen te stellen of opmerkingen te maken, stel ik voor dat we eerst overgaan naar de agendapunten 6 (c) en (d), de gelegenheid voor de Algemene Vergadering tot het doen van aanbevelingen met inachtneming van de profielschets en de toelichting van de Raad van Medewerkers. Tot op heden heeft ABN AMRO van haar aandeelhouders en certificaathouders geen gemotiveerde aanbevelingen ontvangen voor de voordracht voor de genoemde vacatures. Ik ga er dan vanuit dat de Algemene Vergadering geen gebruik wenst te maken van het recht tot aanbeveling, maar ik stel u graag in de gelegenheid dat alsnog te doen, vragen te stellen of opmerkingen te maken over dit agendapunt. Er zijn geen vragen vooraf ontvangen. Zijn er vragen uit de zaal?

De heer Vreeken

Ja. Ik ben wel benieuwd hoe de shortlist eruit zit op dit moment of is dat geheim.

De voorzitter

Zoals ik al aangaf, we zijn in het proces. Dus daar zijn we nog niet aan toe, maar zodra we die hebben dan zullen we daar een keuze uit maken. U zult op een gegeven moment geconfronteerd worden met een kandidaat. Ik hoop dat op hele korte termijn te kunnen doen en dan zal er een BAVA georganiseerd worden waar deze kandidaat wordt voorgesteld.

De heer Vreeken

Ik ben niet zozeer geïnteresseerd in output, maar veel meer in throughput. Dus dat komt er niet aan?

De voorzitter

Nee.

De heer Vreeken

Maar dan heb ik wel twee suggesties. We hebben nu een burgemeester in Eindhoven. Die heeft een groot netwerk ook in Europa en misschien kan die verleid worden want hij heeft het toch heel goed geregeld in Griekenland. Het heeft daar veel pijn en moeite gekost, maar het draait daar weer als een tierelier. Verder als je kijkt naar de Raad van Commissarissen, Mariken Tannemaat, die zat net als ik in 1998 bij ING Barings in Londen en dat was een topclub. ABN AMRO was toen ook een topclub. Dus het zou mooi zijn als de ABN AMRO weer een wereldspeler zou worden. En toen ik binnenkwam in 1990 was er een andere topper die echt door is gegroeid en die is binnenkort mogelijk weer op de markt en dat is Ralph Hamers. Wellicht een idee om eens te kijken of hij wil toetreden tot de Raad van Commissarissen, zodat hij de klus kan afmaken die in 2007 is mislukt met Godfried van der Lugt en zijn evenknie bij ABN AMRO. Want het zou toch mooi zijn met dat Apple geweld als wij dat wat zouden kunnen uitbouwen in Nederland.

De voorzitter

Dank voor deze ik zou ze niet suggesties willen noemen, maar deze gedachten. Dank u wel.

De heer Vreeken

Graag gedaan.

De voorzitter

Zijn er nog meer vragen uit de zaal? En zijn er nog vragen via de moderator binnengekomen.

Moderator

Mijnheer de voorzitter, er zijn geen vragen binnengekomen via de live chat.

De voorzitter

Oké. Ik constateer dat er geen vragen meer zijn en dat de Algemene Vergadering geen gebruik heeft gemaakt van het recht tot aanbeveling.

6 (d) Gelegenheid tot toelichting van de standpunten van de Raad van Medewerkers (ter bespreking)

De voorzitter

Ik stel voor dat we doorgaan met het volgende agendapunt. Dan moet ik even kijken waar het volgende agendapunt zich bevindt. Dat is agendapunt 6 (d), de toelichting van de Raad van Medewerkers op de standpunten ten aanzien van de voorgestelde herbenoeming en benoeming. Op het moment dat Anna Storåkers kenbaar maakte dat zij niet op zou gaan voor een nieuwe termijn, heeft de Raad van Commissarissen een individuele profielschets voor de vacature vastgesteld, rekening houdend met de collectieve profielschets van de Raad van Commissarissen. Gedurende de werving- en selectieprocedure kwam Wouter Devriendt naar voren als een zeer sterke kandidaat. Daarom heeft de Raad van Commissarissen besloten Wouter Devriendt voor te dragen als het nieuwste lid binnen de raad. Wouter Devriendt is voorgedragen voor de benoeming op basis van zijn diepgaande kennis van de financiële dienstensector en zijn bancaire expertise. De ECB heeft aangegeven in te stemmen met zijn benoeming. De Raad van Commissarissen heeft de Raad van Medewerkers verzocht om een standpunt in te nemen inzake de voorgestelde herbenoeming van Michiel Lap en de benoeming van Wouter Devriendt door de Algemene Vergadering voor een termijn van vier jaar. De positieve standpunten van de Raad van Medewerkers ten aanzien van de voordrachten zijn opgenomen in de vergaderstukken voor de Algemene Vergadering. Daarin kunt u lezen dat de Raad van Medewerkers heeft ingestemd met de voordrachten. De Raad van Medewerkers heeft aangegeven om tijdens de Algemene Vergadering zijn standpunt niet verder toe te lichten.

6 (e) (Her)benoeming leden van de Raad van Commissarissen:

i. Herbenoeming van Michiel Lap als lid van de Raad van Commissarissen (ter stemming)

ii. Benoeming van Wouter Devriendt als lid van de Raad van Commissarissen (ter stemming)

De voorzitter

We gaan door naar agendapunt 6 (e), de herbenoeming en de benoeming van de leden van de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen stelt voor om één nieuw lid te benoemen en één lid te herbenoemen. Met de voorgestelde benoeming en herbenoeming onder dit punt, rekening houdend met het aftredende lid Anna Storåkers zal drieënveertig procent (43%) van de zetels in de Raad van Commissarissen worden ingenomen door vrouwen en zevenenvijftig procent (57%) door mannen. De Raad van Commissarissen is ervan overtuigd dat met de voorgestelde benoemingen en herbenoeming de samenstelling zodanig is dat de Raad van Commissarissen zijn taak naar behoren kan blijven vervullen. Dit agendapunt is ter stemming en de stemming wordt aan het eind van deze vergadering bekendgemaakt. We gaan door naar de onderdelen één en twee van agendapunt 6 (e), de herbenoeming van Michiel Lap en de introductie en de benoeming van Wout Devriendt. Het eerste onderdeel heeft betrekking op de herbenoeming van Michiel Lap als lid van de Raad van Commissarissen per het eind van deze vergadering tot het einde van de jaarlijkse Algemene Vergadering in 2027. We hebben besloten om hem voor te dragen voor herbenoeming en in de convocatie heeft u kunnen lezen dat hij wordt voorgedragen op basis van zijn diepgaande kennis van financiële dienstverlening en bancaire expertises. Zijn competenties en uitgebreide bestuurlijke ervaring zijn zeer waardevol. En we zijn zeer tevreden

hoe hij zijn rol als lid van de Raad van Commissarissen, lid van de Audit Commissie en lid van de sectie Selectie- en Nominatie Commissie vervult. Dit agendapunt is ter stemming. Er zijn geen vragen vooraf ontvangen. Zijn er vragen uit de zaal? Ja, mijnheer Stevense.

De heer Stevense

Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Wij zouden graag de motivatie weten van Michiel Lap om toch weer vier jaar te blijven zitten.

De voorzitter

Mijnheer Lap.

De heer Lap

Bent u verbaasd? Ik ben juist zeer enthousiast om door te gaan.

De heer Stevense

Ik ben niet verbaasd, maar wij willen gewoon weten wat uw motivatie is en wat u in de komende vier jaar nog denkt te bereiken bij de ABN AMRO bank.

De heer Lap

Mijn inbreng is voornamelijk op het Nominatie- en Selectiecommissie zoals u van de voorzitter heeft gehoord. Ook in de Audit Commissie draag ik bij aan zeg maar de financiële sturing van de bank en het werk dat de auditors verrichten. En ik houd me ook zeer bezig met de strategie van de bank en dat zijn zeg maar de drie grote onderwerpen die mij enorm boeien en ik kijk ernaar uit om dat te blijven doen.

De heer Stevense

Oké, dank u.

De voorzitter

Dank. Zijn er nog meer vragen? Nee. Zijn er vragen uit de livechat?

Moderator

Er zijn geen vragen binnengekomen in de livechat.

De voorzitter

Dank. Dan gaan we over naar het volgende agendapunt de voorgenomen benoeming van Wouter Devriendt als lid van de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen heeft besloten Wouter Devriendt voor te dragen als lid van de Raad van Commissarissen. Hij wordt voorgedragen op basis van zijn diepgaande kennis van de financiële dienstensector en zijn bancaire expertise. Hij is een doorgewinterde bankier met een diepgaand inzicht in risico's, risicobeheer, strategische inzichten en ervaring in de Raad van Bestuur. Hij studeerde bedrijfseconomie aan de Katholieke Universiteit Leuven en heeft een MBA behaald bij de Rotterdam School of Management. Voor meer informatie wordt verwezen naar het CV van Wouter Devriendt dat is opgenomen in de vergaderstukken. Zijn benoeming zal van kracht zijn per de sluiting van deze AVA voor een periode van vier jaar, eindigend bij het sluiten van de AVA ABN AMRO in 2027 en hij zal graag zijn benoeming nader toelichten. Wouter.

De heer Devriendt

Mijn naam is Wouter Devriendt en zoals jullie meteen horen woon ik in België. Dat is ook waar ik opgegroeid ben, maar professioneel, hoofdzakelijk in het buitenland gewoond. Ik ben ook vader van vier kinderen, vier jongvolwassenen die elk op hun manier op zoek zijn naar het professioneel en privégeluk, maar laten we het

vooral even hebben over mijn loopbaan. Ik ben exact dertig jaar geleden hier begonnen bij ABN AMRO, april 1993. Dat was enkele jaren na de fusie van ABN AMRO, maar die was intussen redelijk verteerd zou ik zeggen en ik ben ook meteen naar het buitenland vertrokken. Voor ABN AMRO heb ik twaalf jaar in het buitenland gewerkt overal in de wereld en met name in de toenmalige internationale divisie en wholesale banking divisie. Het grootste deel van mijn ervaring betrof de ontwikkeling van commerciële activiteiten. In 2005, dus na twaalf jaar bij ABN AMRO ben ik van Londen terug naar Brussel verhuisd om voor Fortis te werken. Dus ik ken ook een stukje van het andere verhaal van het huidige ABN AMRO. Ik ben niet zo lang in Brussel gebleven, want kort nadien ben ik terug naar Amsterdam gekomen in het kader van de toenmalige overname van ABN AMRO en de opsplitsing door het consortium. Ik had daarin een beperkte rol en die bestond er eigenlijk uit om die onderdelen van ABN AMRO af te splitsen die vandaag centraal staan in het ABN AMRO van vandaag zoals we dit kennen. Gedurende de tweede fase van mijn loopbaan ben ik vooral actief geweest als Commissaris en als adviseur en dat met name in de financiële sector en het herstructureren van banken in de context van de financiële crisis die wij allemaal gekend hebben. Ik was vooral werkzaam in de Benelux, Griekenland en Frankrijk. In die jaren heb ik heel nauw samengewerkt met diverse Europese toezichthouders en ook met diverse overheden. In 2016 werd ik CEO van Dexia Group met een mandaat om die groep te stabiliseren, de risico's onder controle te brengen, versneld af te bouwen en vervolgens de totale groep te ontmantelen. Op dat moment was de groep ongeveer nog actief in een tiental landen. Alles gebeurde ook onder toezicht van de Europese Centrale Bank. Begin 2020 ben ik begonnen bij UniCredit in Milaan, de tiende bank van Europa en daar had ik een hele brede waaier aan verantwoordelijkheden van risk, finance, compliance, data analytics, investor relations, ook ESG en ik kan zo nog een tijdje doorgaan, eigenlijk alles wat niet van de frontline business van UniCredit was. Maar ik heb die groep verlaten in 2021, ook in de context van een wissel van de CEO en toen zijn we eigenlijk met het grootste deel van het managementteam vertrokken. Intussen focus ik mij vooral op adviesopdrachten. Als ik terugkijk naar mijn loopbaan, dertig jaar lang, hier begonnen, dan moet ik gewoon eerlijk zijn dat mijn tijd bij ABN AMRO wellicht ook de mooiste was. De bank, die kende toen een enorme ondernemende en ook positieve bedrijfscultuur, investeerde ontzettend veel in mijn opleiding en ook dat van mijn collega's vanzelfsprekend, maar de bank gaf mij en ook mijn gezin de mogelijkheid om de hele wereld te ontdekken en als gevolg daarvan heb ik gewoon een netwerk en vrienden overal in de wereld en dat is ook de reden waarom ik heel vaak nog naar Nederland kom. De ervaringen en de vaardigheden die ik in die jaren bij ABN AMRO ontwikkeld heb die zijn ook gewoon erg belangrijk geweest voor de successen die ik in de twintig jaren nadien gekend heb. Helaas, ABN AMRO van toen is niet meer het ABN AMRO van vandaag, maar de bank heeft dus een hele diepgaande transformatie gekend, een transitie gekend en toch vind ik dat de ABN AMRO in veel opzichten een voorloper blijft in het Europese banklandschap, een banklandschap dat ik goed ken en waartegenover ik ook ABN AMRO heel goed kan evalueren. En een aantal thema's zijn hier aan bod gekomen. Alles rond het digitale, maar ook rond duurzaamheid enzovoort. En het is naar mijn mening dat ABN AMRO hier inderdaad ook echt een voorloper is. Ik kan hier heel veel van leren en op basis van mijn ervaring in de sector hoop ik ook heel veel bij te brengen. Ik hoop dus op basis van mijn bancaire ervaring en mijn expertise vaak in heel moeilijke omstandigheden, en ik hoop dat dat hier niet nodig zal zijn, maar dat ik toch heel veel kan meebrengen in de Raad van Commissarissen. Ik heb ook een heel bijzondere rol in de Risk and Capital Committee en daar wil ik vooral helpen met het bewerkstelligen van een compliance en risicocultuur in de bank, maar die ook gewoon bijdraagt tot het bewerkstelligen van de strategische prioriteiten. En binnen die prioriteiten zal ik ook heel veel aandacht besteden aan de implementatie, aan de versnelling van de groei en de ontwikkeling van commerciële activiteiten. Want daarvoor is ook gewoon een goed risicobeheer en compliance een belangrijke bijdrage. Dat is het voor mij voorzitter. Ik beantwoord eventuele vragen als die er zijn en verder dank voor jullie aandacht.

De voorzitter

Dank je wel Wouter. Zijn er vragen? Gaat uw gang.

De heer Stevense

Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Ja, de Dexia bank. Ik kom nog wel eens in België en ik weet hoe het allemaal vergaan is. Ik heb u al eens vaker gehoord. Maar mijn vraag is kunt u wat meer vertellen over de procedure? Hoe bent u met de heer Devriendt in contact gekomen? Heeft u een headhunter ingeschakeld? Was er een groslijst? Hoe groot was deze? Is dat uiteindelijk een kleinere lijst geworden? Heeft u met alle kandidaten een gesprek gehad en hoe is dat allemaal verlopen? Hoe groot was de uiteindelijke lijst? Waren dat twee mensen, drie mensen? Graag uw antwoord.

De voorzitter

Mijnheer Stevense, dank u wel voor de vraag. Wij volgen eigenlijk altijd dezelfde procedure. We gaan eerst na wat voor iemand hebben we nodig? Dus er wordt een profielschets geschreven. Die wordt besproken in een nominations committee en vervolgens gedeeld met de Raad van Commissarissen. En daarmee wordt de profielschets vastgesteld. Dus wat zoeken we voor iemand? Wat voor expertise zoeken wij, et cetera. Vervolgens wordt er eigenlijk in alle gevallen een extern bureau ingeschakeld die voor ons een longlist maakt en vanuit die longlist begint de nominations committee te werken om vanuit een longlist naar een kortere lijst te gaan, waarbij we verdere, nadere, gesprekken voeren en vervolgens komt daar een kandidaat uit die met de Raad van Commissarissen besproken wordt. Dus het is een heel strikte procedure waardoor voorkomen wordt dat er maar iets van bias is naar een bepaalde kandidaat. Het verloopt volgens het systeem van eerst de profielschets schrijven, dan een longlist maken, vervolgens overgaan naar een shortlist en vanuit die shortlist de meest aantrekkelijke kandidaat. En ik vind het plezierig als ik kijk wat de belangstelling is voor een commissariaat bij ABN AMRO. Die is telkenmale groot. Vandaar ook dat we weer zo'n uitstekende kandidaat als de heer Devriendt ertoe hebben kunnen zetten om Commissaris bij de bank te worden.

De heer Stevense

Maar hoe groot was die shortlist? Waren het twee personen of drie personen?

De voorzitter

Ik geloof dat er dit keer zelfs meer dan twee personen op stonden. Er stonden vier personen op de shortlist. Maar de ene keer zijn het er twee, de andere keer drie. Het hangt er helemaal vanaf waarmee je begint.

De heer Stevense

Ik snap het.

De voorzitter

Dank u wel.

De heer Stevense

Dan had ik nog een paar vragen aan u. Hoe heeft u het traject ervaren dat u doorlopen heeft? Heeft u met de Commissarissen afzonderlijk gesproken in de Raad van Bestuur? Hoe is dat proces gegaan? Hoe zit het met de ECB en De Nederlandsche Bank? Heeft u met de accountant gesproken? Dat zijn nog de resterende vragen na uw betoeg.

De voorzitter

Ten aanzien van de ECB kan ik u mededelen dat JST, dus DNB en ECB toestemming verleend hebben.

De heer Stevense

U zei het wel bij de vorige kandidaat, maar niet deze keer.

De voorzitter

Mijnheer Devriendt, hoe heeft u het proces ervaren?

De heer Devriendt

Ja, heel goed. Ik heb vier Commissarissen denk ik gesproken in de aanloop van deze benoeming. Vervolgens heb ik heel uitgebreide gesprekken gehad met niet alleen de Commissarissen, maar ook met het management, de Executive Board. En ik denk als onderdeel van het introductieprogramma denk ik dat ik ongeveer veertig of vijftig medewerkers, allemaal het management van deze bank, gesproken heb, one on one, telkens vijfenveertig (45) minuten, één uur. Ik heb het nog nooit zo uitgebreid, zo grondig gezien in de dertig jaar dat ik dit soort dingen doe. Dus wat mij betreft was dat bijzonder zorgvuldig en ook heel nuttig om gewoon goed te begrijpen wat de bank is zoals die vandaag is. De andere vraag over de ECB en De Nederlandsche Bank die heeft de voorzitter beantwoord en dan de accountant. Nee, daar heb ik op voorhand geen gesprek mee gehad, maar ik had dermate veel gesprekken rond risico, rond finance, en dermate veel informatie beschikbaar dat dat ook niet nodig was. Ik denk dat we nog uitgebreid de tijd zullen hebben om kennis te maken met elkaar.

De heer Stevense

Oké, dank u.

De voorzitter

Dank. Zijn er nog meer vragen? Zijn er vragen uit de live chat?

Moderator

Mijnheer de voorzitter, er zijn geen vragen binnengekomen in de live chat.

De voorzitter

Dank en dank Wouter. Dit agendapunt is ter stemming en ik zal later de uitslag bekendmaken.

7. Samenstelling van de Executive Board

De voorzitter

Dan gaan we naar punt 7 van de agenda. Dat is de samenstelling van de Executive Board en dat is de kennisgeving van de voorgenomen benoeming van Ferdinand Vaandrager als interim CFO en lid van de Executive Board ad interim. Op 30 april 2023 zal Lars Kramer aftreden als lid van de Executive Board en CFO om zijn carrière voort te zetten buiten ABN AMRO en we zijn blij om Ferdinand Vaandrager als Chief Financial Officer ad interim in de Executive Board voor te dragen. Hij is op dit moment hoofd Investor Relations bij ABN AMRO. Hij is een zeer professionele en ervaren senior executive binnen onze bank. Hij brengt meer dan vijftientig (25) jaar bankervaring mee met een bijzondere expertise in financiële en kapitaalmarkten, voornamelijk verkregen bij ABN AMRO, maar ook bij andere financiële instellingen. De Raad van Commissarissen doet hierbij kennisgeving aan de Algemene Vergadering van de voorgenomen benoeming van Ferdinand Vaandrager. Ferdinand Vaandrager's voorgenomen ad interim benoeming is onderhevig aan de goedkeuring van de ECB. Zodra de goedkeuring van de ECB voor de voorgenomen benoeming is verkregen, zal Ferdinand Vaandrager door de Raad van Commissarissen worden benoemd als lid van de Executive Board met de titel Chief Financial Officer en zal deze positie behouden tot een benoeming van een permanente CFO effectief is. De werving en selectieprocedure voor de permanente invulling voor deze positie is nog gaande. De Raad van Medewerkers en de NLFI zijn in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over de voorgenomen benoeming en de belangrijkste elementen van de remuneratie van de heer Vaandrager zijn op de website van ABN AMRO gepubliceerd. U krijgt nu de gelegenheid om over dit agendapunt vragen te stellen. Er zijn van tevoren geen vragen ontvangen. Zijn er vragen uit de zaal?

De heer Vreeken

Jazeker. Het nieuwe lid van de Raad van Commissarissen gaf net een uitstekende, zeer professionele presentatie. Ik zie dat ook graag bij de heer Ferdinand Vaandrager.

De voorzitter

Dat begrijp ik, maar één is het geen benoeming die goedkeuring vereist van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders en ten tweede aangezien het om een ad interim benoeming gaat, hebben we besloten daarvan af te zien.

De heer Vreeken

Dan heb ik meteen een andere vraag. Als ik kijk naar het cv van de kandidaat, lijkt mij ook dat hij dat permanent zou kunnen doen, dus dat er niet naar een ander gekeken hoeft te worden. Ik hou wel van eigen kweek.

De voorzitter

Dit is geen vraag maar een stelling die u poneert.

De heer Vreeken

Maar het is ook een vraag. Het is maar hoe je het bekijkt.

De voorzitter

Zoals ik eerder zei, we zijn met de procedure begonnen om een permanente oplossing te vinden en daar zitten we middenin.

De heer Vreeken

En zou hij ook tot de permanente oplossing kunnen behoren?

Voorzitter

Mag ik het houden bij wat ik tot nu toe gezegd heb? We zijn begonnen met de procedure voor de opvolging en daar zitten we middenin.

De heer Vreeken

Oké, dank u wel voor de toelichting.

De voorzitter

Dank u wel. Zijn er nog meer vragen? Zijn er vragen via de live chat?

Moderator

Mijnheer de voorzitter, er zijn geen vragen binnengekomen in de live chat.

8. Grensoverschrijdende fusie van ABN AMRO en Banque Neuflyze OBC

De voorzitter

Oké, dan ga ik over naar punt 8 van de agenda, grensoverschrijdende fusie van ABN AMRO en Banque Neuflyze OBC. We gaan over tot agendapunt 8, de toepassing van de referentievoorschriften voor medezeggenschap in het kader van de fusie met Banque Neuflyze OBC. Na de fusie van Bethmann Bank AG met ABN AMRO vorig jaar, zijn we van plan om onze juridische structuur nu verder te vereenvoudigen om voorbereid te zijn op de toekomst en verdere groeimogelijkheden te creëren. ABN AMRO is van plan Banque Neuflyze OBC te fuseren met ABN AMRO. De fusie zal kostenbesparingen opleveren en ons daardoor in staat stellen om te investeren in verdere groei. De merknaam Banque Neuflyze OBC blijft bestaan. De ECB heeft de fusie goedgekeurd. Banque Neuflyze OBC zal met ABN AMRO Bank samengaan door middel van een grensoverschrijdende fusie, waarbij Banque Neuflyze OBC als juridische entiteit zal verdwijnen en ABN AMRO zal voortbestaan. ABN AMRO houdt honderd procent (100%) van de aandelen van Banque Neuflyze. Een grensoverschrijdende fusie is een complex juridisch proces waarbij verschillende stappen zijn vereist. Eén daarvan is het vaststellen van de medezeggenschapsregeling die zal gelden na de fusie. Daarvoor zal vandaag worden gestemd. Momenteel hebben de werknemers van Banque Neuflyze OBC geen medezeggenschapsrechten. Voor ABN AMRO geldt het structuurregime, waarbij de centrale ondernemingsraad een aanbevelingsrecht heeft voor alle leden van de Raad van Commissarissen en een versterkt aanbevelingsrecht voor één derde van leden van de Raad van Commissarissen. Ook heeft de centrale ondernemingsraad spreekrecht bij de benoeming of het ontslag van leden van de Raad van Commissarissen. In het kader van de voorgenomen fusie moet er in beginsel worden onderhandeld over de medezeggenschapsregeling die zal gelden na de fusie met vertegenwoordigers van werknemers in alle landen van Europa waar ABN AMRO gevestigd is. Deze onderhandelingen duren zes maanden met een mogelijke verlenging van nogmaals zes maanden. Indien geen overeenstemming wordt bereikt, gelden de wettelijke referentievoorschriften. Deze onderhandelingen hoeven niet te worden gevoerd indien de aandeelhouders van beide fuserende partijen besluiten dat de referentievoorschriften vrijwillig worden toegepast. De referentievoorschriften bepalen in dit geval dat het structuurregime van ABN AMRO wordt gehandhaafd. Voortzetting van het huidige medezeggenschapsrecht op het niveau van ABN AMRO door toepassing van de standaardregels zorgt ervoor dat de medewerkers van Banque Neuflyze OBC na de fusie dezelfde positie hebben als de medewerkers van de Duitse en Belgische vestigingen van ABN AMRO. Over de fusie zelf zal vandaag niet worden gestemd. Dit agendapunt gaat over de vraag welke medezeggenschapsregeling zal gelden na de fusie. Om een lang en op het eerste gezicht onnodig onderhandelingsproces te voorkomen, lijkt het in dit geval opportuun om de aandeelhouders te vragen af te zien van de onderhandelingen en de referentievoorschriften vrijwillig toe te passen. Met de handhaving van het structuurregime van ABN AMRO veranderen de medezeggenschapsrechten van de medewerkers van Banque Neuflyze OBC niet en hebben zij na de fusie dezelfde positie als de medewerkers van de Duitse en Belgische vestigingen van ABN AMRO. Zijn er vragen over? Er zijn geen vragen ontvangen van tevoren. Zijn er vragen in de zaal? Ja.

De heer Stevense

Bank Bethmann kan ik me nog herinneren. Ik weet niet of dat een virtuele vergadering was.

De voorzitter

Dat was een virtuele vergadering volgens mij.

De heer Stevense

Ik dacht een virtuele. Ik heb er niets van terug kunnen vinden.

De voorzitter

Ja, het was een virtuele vergadering.

De heer Stevense

Maar gaat dit op dezelfde manier als dat het toen gegaan is?

De voorzitter

Ja, precies.

De heer Stevense

Oké, dank u wel.

De voorzitter

Zijn er nog meer vragen? Zijn er vragen via de live chat?

Moderator

Mijnheer de voorzitter, er zijn geen vragen binnengekomen in de live chat.

De voorzitter

Dan constateer ik dat er geen vragen meer zijn en kunnen we overgaan naar punt 9 van de agenda.

9. Uitgifte van nieuwe aandelen door ABN AMRO en verkrijging van (certificaten van) aandelen door ABN AMRO

9 (a) Machtiging tot uitgifte van aandelen en/of het verlenen van rechten tot het nemen van aandelen (ter stemming)

9 (b) Machtiging tot beperking of uitsluiting van voorkeursrechten (ter stemming)

9 (c) Machtiging tot de inkoop van (certificaten van) aandelen in het eigen aandelenkapitaal van ABN AMRO (ter stemming)

De voorzitter

De Algemene Vergadering is bevoegd de Executive Board te machtigen tot uitgifte van aandelen of toekenning van rechten tot het nemen van aandelen, tot uitsluiting van voorkeursrecht en tot inkoop van aandelen of certificaten van aandelen in het aandelenkapitaal van ABN AMRO. De Executive Board stelt met goedkeuring van de Raad van Commissarissen voor om de machtigingen die de Algemene Vergadering tijdens de vergadering op 20 april 2022 heeft verleend voor een periode van achttien maanden te vervangen door de nieuwe machtigingen, voorgesteld onder de agendapunten 9 (a), 9(b) en 9(c). Deze machtigingen geven ABN AMRO de flexibiliteit om snel te kunnen handelen als de omstandigheden vragen om over te gaan tot de uitgifte of inkoop van aandelen of certificaten. Agendapunt 9 omvat drie onderliggende punten. Ik stel voor dat wij in één keer door 9(a), 9(b) en 9(c) heen zullen gaan. Daarna heeft u de gelegenheid om over het gehele agendapunt 9 vragen te stellen. Ik start met agendapunt 9(a). Het voorstel luidt om de Executive Board met ingang van vandaag voor een periode van achttien maanden te machtigen tot, één, de uitgifte van gewone aandelen, voor alle duidelijkheid exclusief gewone aandelen B en tot, twee, het toekennen van rechten tot het nemen van dergelijke gewone aandelen tot maximaal tien procent (10%) van het geplaatste aandelenkapitaal van ABN AMRO op de datum van vandaag. De Executive Board zal telkens alleen met goedkeuring van de Raad van Commissarissen van deze machtiging gebruik kunnen maken. Verder geldt dat deze machtiging niet gebruikt kan worden voor uitgifte ten behoeve van een dividenduitkering in aandelen of ten behoeve van prestatiebeloningen voor het management of andere medewerkers. Ik ga over naar punt 9 (b), het voorstel machtiging tot beperking of uitsluiting van voorkeursrechten. Ook hiervoor geldt dat de Executive Board alleen met goedkeuring van de Raad van Commissarissen van deze machtiging gebruik kan maken. Omdat vandaag meer dan de helft van het geplaatste kapitaal is vertegenwoordigd, kan uw vergadering met een gewone meerderheid over het voorstel besluiten. Ik ga over naar agendapunt 9 (c), het voorstel machtiging tot inkoop van aandelen dan wel certificaten van aandelen in het eigen aandelenkapitaal van ABN AMRO. Het voorstel is om de Executive Board met ingang van vandaag voor een periode van achttien maanden te machtigen tot inkoop van volledig volgestorte gewone aandelen in het eigen kapitaal van ABN AMRO of certificaten van aandelen via de beurs of op een andere wijze. Voor alle duidelijkheid, dit ziet niet op gewone aandelen B. De Executive Board kan telkens alleen met goedkeuring van de Raad van Commissarissen van deze machtiging gebruikmaken. Een inkoop van aandelen of certificaten van aandelen in het aandelenkapitaal van ABN AMRO zou bijvoorbeeld kunnen plaatsvinden ten behoeve van een herstructurering of vermindering van kapitaal, inclusief het teruggeven kapitaal aan de aandeelhouders en/of certificaathouders. Dit gebeurt alleen als voldaan wordt en ook daarna nog steeds wordt voldaan aan bestaande en toekomstige solvabiliteits-eisen van toezichthouders. De koers per gekocht aandeel of certificaat van aandelen in het aandelenkapitaal van ABN AMRO dient hierbij minimaal gelijk te zijn aan de nominale waarde van de gewone aandelen en maximaal gelijk te zijn aan honderdtien procent (110%) van de hoogste koers waartegen de certificaten op de transactiedatum dan wel de voorafgaande handelsdag op Euronext Amsterdam werden verhandeld. Indien verleend, vervangt deze machtiging de machtiging afgegeven door de Algemene Vergadering van 20 april 2022, met dien verstande dat het op 8 februari 2023 aangebonden aandelen inkoopprogramma zal worden afgerond onder de toepassing van de in 2022 verleende machtiging. Er

zijn geen vragen voorafgaande ingekomen. Zijn er vragen uit de zaal? Dat is niet het geval. Zijn er vragen via de live chat?

Moderator

Mijnheer de voorzitter, er zijn geen vragen binnengekomen in de live chat.

De voorzitter

Dank. Dan constateer ik dat er geen vragen meer zijn en ga ik over naar punt 10.

10. Intrekking van (certificaten van) aandelen in het geplaatste aandelenkapitaal van ABN AMRO (ter stemming)

De voorzitter

De intrekking van aandelen of certificaten van aandelen in het eigen aandelenkapitaal van ABN AMRO. Aan de Algemene Vergadering wordt voorgesteld om op voorstel van de Executive Board en onder voorbehoud van goedkeuring van de Raad van Commissarissen en van de ECB en andere relevante toezichthouders te besluiten tot intrekking van de volgestorte gewone aandelen of een deel daarvan in het eigen aandeelkapitaal van ABN AMRO die door ABN AMRO zijn verkregen via de beurs of door de inkoop van eigen aandelen of certificaten op basis van de onder 9 (c) verstrekte machtiging. Voor alle duidelijkheid, het voorafgaande ziet niet op gewone aandelen B. De intrekking van de ingekochte eigen aandelen zal beperkt zijn tot tien procent (10%) van het totale uitstaande aandelenkapitaal van ABN AMRO op de datum van de Algemene Vergadering en is toegestaan voor een periode van achttien maanden na de datum van deze vergadering. Er zijn ook ter zake van dit punt geen vragen vooraf ingediend. Zijn er vragen uit de zaal? Zijn er vragen in de live chat?

Moderator

Er zijn geen vragen binnengekomen in de live chat.

De voorzitter

Dan constateer ik dat er geen vragen zijn. Dames en heren, dit was het laatste agendapunt waarop u uw stem kunt uitbrengen. De mogelijkheid voor deelnemers van deze vergadering om hun stem uit te brengen wordt binnen enkele momenten gesloten. Aan het eind van de vergadering, na afloop van de rondvraag, worden de stemuitslagen bekend gemaakt.

11. Rondvraag en sluiting

De voorzitter

Dan gaan we nu over tot de rondvraag. Wie heeft er wat voor de rondvraag? Ja, mijnheer Everts, gaat uw gang, en dan mijnheer Spanjer.

De heer Everts

Ik ben mijnheer Everts, Gerben Everts, van de Vereniging van Effectenbezitters. Ik heb nog een vraag over de hypotheekmarkt en over de CoCo's (Contingent Convertible/Converteerbare voorwaardelijke obligatie). Hoe ontwikkelt de concurrentie zich op de Nederlandse hypotheekmarkt? De lage rente heeft de verzekeraars en pensioenfondsen naar de hypotheekmarkt gelokt de afgelopen jaren. De looptijden zijn over het algemeen verlengd. Hoe voorstelbaar is het dat ook kortere hypotheeklen van zeg minder dan tien jaar of iets minder dan vijf, populairder worden, wat weer positief zou zijn voor de banken, waaronder ABN AMRO. Dus dat is mijn vraag over de hypotheekmarkt. Dan over de vermaledijde CoCo's. De spreads op de CoCo's zijn in Europa flink opgelopen. En deze markt is ook een ecosysteem waar ABN AMRO in opereert. De rentebetalingen zijn nu respectievelijk tweeënnegentig miljoen euro (€ 92.000.000) per jaar op de beide ABN AMRO CoCo's en als je deze na de oude series te hebben gecalled opnieuw zou moeten uitgeven, dan zal dat met die hogere rentes wel snel tweehonderd miljoen euro (€ 200.000.000) kunnen worden. Als je laat doorlopen kom je op een bedrag van wat wij hebben uitgerekend honderdveertig of honderdvijftig miljoen euro (€ 140.000.000-150.000.000), dus een veel duurdere manier om in je sub eigen vermogen te voorzien. Tegen de achtergrond van de jaarlijkse winst van de afgelopen vijf jaar van anderhalf miljard (€ 1.500.000.000) zijn dit toch enorme bedragen. Wat anders kan is dat de bestaande CoCo's een eeuwigdurend instrument blijven wat misschien beoogd is. Dat laatste is kostbaarder dan wat de banken nu over het algemeen betalen, maar goedkoper dan de oude tegen honderd callen en nieuwe CoCo's uitgeven. Hoe kijkt u meer in het algemeen aan tegen die ontwikkelingen van de Europese CoComarkt? Is het nog levensvatbaar? Komen er nieuwe uitgiften? Worden ze gecalled? En ervaart u ook dat de toezichthouders in Europa, de ECB en DNB, zich anders gaan opstellen sinds de afschrijving van de CoCo's bij Credit Suisse? Als VEB vinden we de CoCo's een volstrekt waardeloos en ongeschikt en intransparant product met verkeerde prikkels, waardoor de risico's van individuele instellingen zich versneld over de markt verspreiden in plaats van dat het dempend moet werken. Dus een zeer ongezonde innovatie en ik hoor graag uw mening. Tot slot, de heer De Swaan gaf eerder vanmiddag aan dat het voor een bank heel belangrijk is om boven op de fraude te zitten, zoals u dat zei. En u gaf ook aan de krant goed te lezen. Er loopt zoals bekend internationaal onderzoek naar ABN AMRO's rechtsvoorganger Fortis, en specifiek de afdeling GSLA naar dividendstrippen of cum ex fraude. Geef het maar een populaire naam. Het gaat om het profiteren van een teruggave van dividendbelasting, terwijl daar helemaal geen recht op was zoals dubbele aftrek. Dat is ontdekt en de fraude is uitgekomen. Het ging over miljarden en door verschillende openbare ministeries en belastingdiensten worden de schadebedragen teruggeëist en dat kan nog wel eens behoorlijk in de papieren lopen, te hopen op straffen en financiële last voor de verantwoordelijke particulieren die met enorme bedragen in bonussen hebben geprofiteerd over de rug van de bank om en dus ook over onze rug en de Frank Vogels en kornuiten die nu in Aerdenhout en Loenen aan de Vecht de grote filantropische mijnheer uithangen met hen in Maltese trusts ondergebrachte van de belastingbetalende burger gejatte buit. Hoe staat het met deze onderzoeken en zal ABN AMRO bij betreffende heren langsgaan om in ieder geval te trachten iets van deze buit terug te vorderen, zeker voor zover ABN AMRO nog zelf bedragen aan het OM in Nederland of Duitsland zou moeten betalen. Maar ik zeg geheel uitkleden en jawel, Wim de Bie blijft ook voortleven in de Nederlandse taal. Graag uw antwoord.

De voorzitter

Dank. Robert.

De heer De Swaak

Ja, ik zal kort de vragen beantwoorden. De hypotheekmarkt laat zich kenmerken door een hoge mate van concurrentie. Dat is al een tijd aan de gang. Verzekeringsmaatschappijen hebben zich inderdaad in die markt aanwezig gewaand. We zien dat tien- tot twintigjarige hypotheektypen typisch de duration van hypotheektypen is waar wij ook heel erg actief zijn. Daar blijven de verzekeringmaatschappijen vooralsnog ook in. Dus die competitie en concurrentie neemt toe. Dat is iets wat we in het vierde kwartaal hebben gezien. Ik verwacht niet dat dat in één kwartaal verandert. Ten aanzien van die CoCo's: er is veel over gezegd, er is ongelooflijk veel over geschreven. Aan het begin voordat we de crisis hadden bij Credit Suisse, in ieder geval de maatregelen rondom Credit Suisse, waren de CoCo's geaccepteerde instrumenten. U heeft daar uw mening over. We hebben op dit moment gezien dat die markt langzamerhand weer terugkomt. We moeten even kijken hoe dat zich verder verhoudt. De autoriteiten of de toezichthouders hebben zich ook gewoon over die markten uitgesproken. Ik neem aan dat u daar ook kennis van genomen heeft. En voor ABN AMRO zal het nog even een paar jaar duren voordat we weer in die markt moeten stappen en dan geef ik tegen die tijd weer de af- en overwegingen. Uw vraag ten aanzien van cum ex kan ik u vertellen dat er geen additioneel nieuws is wat ons betreft. We hebben alles wat cum ex begaat en aangaat ook disclosed in onze jaarrekening. Daar laat ik het even bij.

De voorzitter

Dank Robert. Mijnheer Spanjer.

De heer Spanjer

Mijnheer de Swaan, ik zou toch wel even van de notaris willen weten hoe we dit juridische probleem gaan oplossen, want 3 (b) kunnen we nog steeds niet stemmen. Het staat wel hierin, maar in het systeem kun je niet stemmen. Hoe ziet de notaris de stemming van deze vergadering? Hoe gaat de notaris deze stemming beoordelen want het is wel een juridisch probleem.

De voorzitter

Misschien kan ik eerst even aan mevrouw Dorsman, de General Counsel, vragen hoe een en ander behandeld is.

Mevrouw Dorsman

Ik heb de bevestiging gekregen dat er nu op gestemd kan worden.

De heer Spanjer

Hij is gesloten. Ik kon er niet op stemmen. 3 (a) en 4 (a). In dit systeem zit het niet.

De voorzitter

Ik lees voor dat op 3 (b) gestemd kon worden. Dat was vanaf 16.33 uur en vijftien seconden en 3(b) staat ook op de lijst.

De heer Spanjer

Het stond niet bij mij in het systeem.

De voorzitter

Dan weet ik niet precies of dat ook voor de anderen geldt. Ik kijk even naar de notaris. Waar is de notaris? Wat zegt u?

De heer Spanjer

Als u een microfoon pakt, dan hoort iedereen het.

De heer Spanjer

En hoe merken wij dan wat de stemming wordt?

Notaris

Om te kijken of het systeem weer in ere kan worden hersteld want kijk in de vergadering hier kunnen we ook gewoon met handopsteken natuurlijk stemmen als u dat zou willen, maar dat geldt niet voor mensen die online deelnemen.

De heer Spanjer

Dat bedoel ik.

Notaris

Precies. Dus dat moet ik met het secretariaat bespreken.

De voorzitter

Mag ik het volgende voorstellen, mijnheer Spanjer. Als ik het goed begrijp geldt dit punt 3 (b) en punt 3 (b) was het dividendvoorstel ter stemming. Ik stel voor dat we dit zo snel mogelijk uitzoeken en dan kijken hoe we met een en ander om kunnen gaan. Alle andere punten staan wel op uw systeem. Ik zal u daar zo meteen de uitslag van melden. Bij mij staat namelijk bij 3 (b) wel een uitslag. Hier voor mijn neus staat wel een uitslag gemeld. Dus ik begrijp het niet helemaal dat het bij u niet gelukt is, want ik heb hier een uitslag voor punt 3 (b). Dus ik ga het even uitzoeken. Ik denk dat er sprake is van een misverstand en dat we dat simpel kunnen oplossen.

De heer Spanjer

Dan heb ik de oplossing. Dan kunnen we naar Computershare. Die kan het allemaal uitlezen.

De voorzitter

Zijn er nog meer vragen voor de rondvraag? Gaat uw gang.

De heer Van Raamsdonk

Mijn naam is Van Raamsdonk en ik heb eigenlijk één opmerking en een paar vragen. Maar de opmerking is dat ik u eigenlijk verzoek om geen gekoketteer te doen met ChatGPT. Het is een onbewezen techniek en ik zou niet willen dat hier mainstream zaken zeg maar verkondigd gaan worden. Ik vind dat onzin. Het tweede wat ik heb is u heeft de olie- en gasbelangen in de Verenigde Staten afgestoten. Mijn vraag is: die leningen zijn neem ik aan overgenomen door andere partijen en mijn vraag is heeft dat dan iets bijgedragen aan de reductie van het CO₂ wereldwijd? Mijn derde punt is: wat zijn de criteria voor het sluiten van kantoren. Ik kom uit Den Helder en er was toch een redelijk groot kantoor, ook een vrij grote gemeenschap, een havenstad, en daar is ineens, zonder dat we geïnformeerd worden, zo'n kantoor gesloten. En ik vraag me af hoe wordt dat bepaald.

De voorzitter

Dank u wel. Laat ik u uitdrukkelijk zeggen dat wij niet koketteren met ChatGPT, maar wij vinden wel dat wij als bank ons heel nauwkeurig op de hoogte moeten stellen van dit soort ontwikkelingen teneinde na te gaan wat het belang daarvan voor de bank is, wat het belang daarvan voor onze klanten is, wat de problemen zijn die dat eventueel kan opleveren bij de fraudedetectie, bij phishing, dus het benaderen van onze klanten uit naam van ABN AMRO. Dus het is bepaald geen gekoketteer, integendeel. Wij nemen dit zeer serieus om te kijken hoe wij zelf en onze klanten ervan op de hoogte kunnen stellen wat de eventuele voordelen, maar ook vooral wat de nadelen zijn van ChatGPT. Dus op geen enkele wijze koketteren we. Daar hecht ik zeer aan.

De heer Van Raamsdonk

Maar het komt eigenlijk doordat de ondernemingsraadvertegenwoordiger daarover begon en ik vind het eigenlijk een zaak dat zolang het niet bewezen is moet je daar ook niet mee omgaan.

De voorzitter

Het is in ieder geval niet aan mij, misschien wel aan u, om te vragen of iets wel of niet bewezen is. Als iets in de praktijk uitgebreid gebruikt wordt kun je bijna zeggen dat het zichzelf bewezen heeft. Ik kan dat niet beoordelen. Het enige wat ik vind is dat wij als bedrijf, die een goede relatie en een hechte relatie met onze klanten hebben, ons op de hoogte moeten stellen van dit soort ontwikkelingen om te kijken wat voor gevolgen dat kan hebben voor onszelf en wat voor gevolgen het kan hebben voor onze relatie met onze klanten en daar zijn wij mee bezig. Ten aanzien van de tweede vraag: dat is één van de redenen zoals de heer Swaak in zijn antwoord op een aantal vragen vanuit Milieudefensie heeft gesteld dat we juist onze basis nemen in 2021 om ervoor te zorgen dat die verkoop van die energieportefeuille in Amerika niet meetelt omdat het een verschuiving is van de ene houder van de portefeuille naar een ander. En dus hebben we gezegd we beginnen in 2021. Dan kunnen we daadwerkelijk werken aan vermindering en een relatieve verbetering van onze positie ten aanzien van het klimaat.

De heer Van Raamsdonk

Ik zeg dit met name omdat de indruk wordt gewekt dat hier dus een vermindering van het wereldwijde CO₂ is. Niet dat ik daarover wakker ligt. Zeer zeker niet.

De voorzitter

Wij willen juist die indruk voorkomen door de basis in 2021 te leggen. Daarmee voorkomen we juist dat. Ten aanzien van de sluiting van kantoren, Robert.

De heer Swaak

Wat wij continu doen is dat wij bekijken wat het verkeer is in het kantoor zelf en dat doen we niet in een week. Dat doen we niet over een maand. Over een langere periode kijken we hoeveel werkelijke bezoekers er in een kantoor zijn en elke bezoeker die daar zal zijn zal een goede reden hebben om in dat kantoor te zijn. Maar wij moeten kijken wat is de intensiteit waarmee zo'n kantoor gebruikt wordt. Vervolgens gaan we kijken welke type klanten hebben we in zo'n regio. Dan bepalen we daarna als we die analyses hebben gedaan of wij alle producten die wij in dat kantoor bieden op een andere wijze ook kunnen aanbieden. En dat kan digitaal zijn, dat kan via de contactcenters zijn. Het kan via directe telefoonlijnen zijn, afhankelijk van wat voor doelgroep de klant betreft. En als we daar allemaal antwoorden hebben, dan kunnen we overgaan tot een besluit het kantoor al dan niet te sluiten. Dus er wordt een uitgebreide analyse gedaan wat betrekking heeft op dat ene kantoor.

De voorzitter

Mag ik even ten aanzien van punt 3 (b), dat punt van mijnheer Spanjer over de stemming of misschien kan mevrouw Dorsman dat even toelichten.

Mevrouw Dorsman

Ja. Een deel van de zaal had wel gestemd. Dus er kon op gestemd worden, maar om alle problemen te voorkomen wordt de stemming nog weer even geopend voor u voor een paar minuten en als u nu hulp nodig heeft, wilt u dan nu uw hand opsteken, dan komt er direct iemand bij u zodat u kunt stemmen op punt 3 (b).

De voorzitter

Daar is nog een vraag voor de rondvraag.

De heer Sluis

Voorzitter, ik ben Arend Sluis, ik ben lid van de VEB en ik doe mee aan een actief en wetenschappelijk onderzoek van meneer Everts inzake box drie. En waarom heb ik een stuk aan de Raad van Commissarissen toegestuurd? Omdat vanaf volgend jaar er een zeer ernstige druk is op de winstgevendheid in de hele financiële sector. Dat betreft niet alleen de banken. Dat betreft de sector, aandeelhouders, spaarders. Want wat is er aan de hand? Ik heb het als denkstuk toegezonden om dit hier te bespreken. Ik heb een oplossing geformuleerd in dat stuk en ik heb ook een verzoek aan de bank. Ik zal het zo snel mogelijk voorlezen. Er is onlangs in werking getreden de overbruggingswet belastingen, welke maatschappelijk grote negatieve schadelijke gevolgen zal gaan krijgen voor spaarders, beleggers, aandeelhouders, cliënten van uw bank, en grote vermogende entiteiten, waaronder ook uw bank. Het gaat om de fictieve rendementsheffing, een fictie en niet meer dan dat. Het is negatief beoordeeld door de Hoge Raad der Nederlanden in het arrest van december 2021 en wordt desalniettemin gehandhaafd in strijd met het Europees Verdrag en de Algemene Wet Bestuursrecht, artikel drie vier. Er is geen algemeen belang aanwezig. In het kader van die bank worden belangenafwegingen gemaakt, maar dat is er niet. Er is geen algemeen belang. Desalniettemin gaan, of u het geloven wilt of niet, meneer Van Rij uit de Christelijke sector en uit de neoliberale doctrine, mijnheer Rutte, met wetgeving komen in strijd met de jurisprudentie van Hoge Raad en daar zijn ze niet van af te brengen. En het gaat om een onevenredige belasting van vermogenseigendom, onbehoorlijk bestuur in strijd met artikel 3, 4 lid twee, van de Algemene Wet Bestuursrecht. Het gaat om een onrechtmatig overheidsbesluit in een situatie waarin de staat niet in een armlastige positie verkeert en mede afkomstig van de minister van Financiën die er voorstander van is. Ze verkozen namelijk niet in strijd met internationale verdragen te handelen, maar dit toch nu te doen en grote groepen, inclusief cliënten van uw bank, uw bank zelf en de hele sector te frustreren in hun perspectief zelf een financiële buffer op te bouwen als cliënten van uw bank en grote groepen te laten zakken. De fictie, de fictieve rente, heeft geen deugdelijke grondslag. Ik zal van die fictie een voorbeeld geven. Over 2022, u mag niet over de beurs praten, ik wel, dat weet ik, is de beurs teruggedaan van acht negenentwintig (829) naar zeshonderd elf (611) intraday in oktober 2022. Toch ook over een lange periode zijn verliezen geleden. En wat gebeurt er nu? De staat hanteert een fictie van vijf en een half procent (5,5%) over een geleden verlies van vijftwintig procent (25%) en daar gaat het nu om waar de VEB actief aan het actievoeren is en er al meer dan zesduizend (6000) reacties zijn binnengekomen waarin is komen vast te staan dat die zesduizend (6000) huishoudens enorme verliezen hebben geleden. Ook uw bank heeft in het eigenbelang, en toch ook in het belang van de aandeelhouders, bovengenoemd, er belang bij dat de genoemde bizarre wet wordt ingetrokken en aandeelhouders bij uw bank blijven als cliënt, dat het zin heeft om te beleggen en niet onevenredig onrechtmatig in hun vermogen worden belast. Dit is ook in het belang van de effectenhandel als geheel. Dividenden als rendementen gaan belasten naast vermogensbelasting en erfbelasting dat kan niet in ons belastingstelsel. Dat weet mijnheer Swaak ook wel. Er kan maar één keer belasting worden geheven. Voor dividendbelasting bestaat recht op teruggaaf. Er zou een plan komen om, als je het geloven wilt of niet, om effectbanken effectentransacties door te laten geven aan de belastingdienst om ze daar te laten belasten. Maar banken, u noemde het eerder in deze vergadering al, die bemoeien zich niet, die komen niet op het privé domein van klanten. Klanten geven de waarde van hun vermogen door. Dat komt van de banken af. Dat gaat ook naar de belastingdienst en that's it. Maar wat gaat er nu gebeuren? Het doet een beetje terugdenken aan de vermogensrendementsheffing in de roerige tijden van Den Uyl dat nu die vermogensaanwasdeling jullie ook gaat raken. Ik kom met een oplossing en een verzoek. De oplossing die kan en mag. Die heb ik wetenschappelijk geëvalueerd op de universiteit, dat is tegen opgelegde belastingaanslagen massaal en liefst met miljoenen tegelijk bezwaar te maken op grond van artikel één protocol één Europees Verdrag bescherming van de rechten van de mens, ook in het belang van de bank en dat voor de economie als geheel voor eind 2023. En de gronden zijn onevenredige belasting van vermogenseigendom. Dat is de oplossing die voor miljoenen Nederlanders ook hier in de zaal, aandeelhouders, iedereen, kan worden gehanteerd. Dat kan en mag. Maar mijn vraag is: wat kan en wat gaat de bank eraan doen. Daarom heb ik dat stuk ook toegestuurd aan de Raad van Commissarissen. Wat gaan jullie eraan doen om in het belang van die aandeelhouders de aandelenbeleggingen interessant te houden? Want ik neem aan dat jullie toch ook niet graag jullie winsten op zo'n manier schandalig zien dalen als in de zeventiger jaren gebeurde met de vermogensaanwasdeling van mijnheer Den Uyl.

De voorzitter

Mijnheer Sluis, dank voor uw uiteenzetting. Ik heb het stuk niet gezien. Dus ik ga dat na. Ik ga het lezen. Maar even voor de duidelijkheid, het is niet aan ons om te treden in de relatie die de individuele belastingplichtigen hebben met de fiscus. Dus daar zou ik het bij willen laten.

De heer Sluis

Nee dat dat klopt, maar jullie hebben als bank wel belang om aandeelhouders bij je te houden. En als het door enorme belastingen geen zin meer heeft om die aandelenhandel in stand te houden dan is dat voor jullie ook niet goed. Maar jullie kunnen toch als bank net zo goed als de VEB dat doet in de hele financiële sector een vuist maken?

De voorzitter

Maar het is niet aan ons, zoals ik zei, om te treden in de relatie tussen de individuele belastingplichtige en de fiscus. Dus daarbij zou ik het willen laten.

De heer Sluis

Ja, dat weet ik, maar daar ging het mij niet om. Dan heeft u waarschijnlijk het artikel niet helemaal gelezen. Maar goed, u weet wat ik bedoel.

De voorzitter

Dank u wel. Ik wil even vragen of iemand nog moeite had bij het invullen van de stemming op punt 3 (b). Dat is dus blijkbaar niet.

De voorzitter

Daar nog een mevrouw. Het is gelukt. Oké, prachtig. Prachtig. Dan hebben we de stemming inmiddels gesloten en dan constateer ik dat alle punten met een ruime meerderheid zijn goedgekeurd. De meerderheid verloopt van negenennegentig komma twee procent (99,2%) tot honderd procent (100%) van de stemmen voor. Dus alle punten die ter stemming daar waren zijn goedgekeurd en dank voor uw steun daarin. Dan voordat we de vergadering gaan sluiten wil ik toch iets zeggen tegen mijn bijna oud-collega Anna Storåkers. And I am going to talk in English now to thank my nearly former colleague Anna Storåkers enormously for the contributions she made over the last couple of years. I am convinced, I also speak on behalf of all my colleagues, that your expertise was extremely valuable for the work of the Board and its commissions, especially as Chairperson of the Risk and Capital Committee. So, a lot of thanks for what you have done over the last four years for ABN AMRO. Thank you very much.

Mrs Storåkers

Thank you very much for those kind words and I know I leave the bank in good hands with the rest of you.

De voorzitter

Thank you. Then I would also like to thank Lars for the tremendous work he has done in the last couple of years for ABN AMRO. Lots of success in your new function Lars. Thanks a lot. And last but not least een warm welkom aan Wouter, onze nieuwe Commissaris en de interim-CFO Ferdinand. Wij zijn blij met jouw terugkeer bij de bank en jouw verdere ontwikkeling bij de bank. We zien uit naar een hele goede samenwerking. Dat gezegd zijnde sluit ik de vergadering en dank ik iedereen voor zijn of haar aanwezigheid en bijdrage aan de vergadering. De vergadering is gesloten.